Linnut

vuosikirja 2016

BirdLife SUOMI • FINLAND

LUOMUS LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

SYKE

Suomen lintuasemien toiminta vuosina 2010–2016

Kim Kuntze (toim.)

Lintuasemalla havainnoidaan säässä kuin säässä. Tässä vesilintujen laskentaa Jurmon lintuasemalla. Waterfowl counting at Jurmo B.O.
Esa Lehikoinen

■ *Artikkelissa tarkastellaan lintuasemien toimintaa vuosina 2010–2016. Mukana tekstissä ovat kaikki maamme lintuasemat lukuun ottamatta Pyhtään Ristisaarta. Asemien yhteenlaskettu miehitysvuorokausien määrä nousee vuosittain keskimäärin 1 750:een. Kyseessä on valtava vapaaehtoispanos. Yksi tulevien vuosien haasteista on lisätä asema-aineistojen käyttöä.*

Edellinen Suomen lintuasemien toiminnan kokoava vuosikatsaus julkaistiin vuoden 2009 Linnut-vuosikirjassa. Tätä artikkelia kootessa piti tästä syystä kuroa umpeen seitsemän vuoden jakso, jotta jatkossa voidaan taas palata vuotuisiin katsauksiin. Artikkelissa tarkastellaan lintuasemien toimintaa vuosina 2010–2016. Pääpaino on asemilla tuolla aikavälillä tapahtuneissa muutoksissa ja kohokohdissa, eikä vuotuisia tapahtumia käsitellä tarkasti. Asemien toiminta-aste ja painopisteet eroavat suuresti, joten myös teksteissä painotetaan eri asemien osalta hyvin erilaisia asioita. Mukana ovat kaikki maamme lintuasemat lukuun ottamatta Pyhtään Ristisaarta.

Lintuasemien paluu

Lintuasemien näivettymisestä on puhuttu jo vuosikymmeniä. Siksi on ilahduttavaa, että 2010-luvulla miehitysvuorokausien yhteismäärä on hieman kasvanut (kuva 1). Asemien uuden tulemisen taustalla voivat olla muun muassa parantuneiden Internet-yhteyksien ansiosta mahdollistunut havaintojen jokapäiväinen tallentaminen Tiiraan sekä monelle asemalle perustetut Facebook-sivut. Joukosta erottuvat ympäri vuoden katkottomasti miehitetty Hangon lintuasema sekä noin kolmeensataan vuotuiseen miehitysvuorokauteen viime vuosina yltänyt Jurmon lintuasema. Aspskärillä ja Rönnskärillä on ollut havainnointia noin 150 päivänä vuodessa. Kaikkien asemien vuotuiset miehitysvuorokausien määrät on koottu taulukkoon 1.

Joillain asemilla toiminta on selvästi vähentynyt 2000-luvun aikana. Näillä asemilla on tärkeää analysoida miehitysongelmien syyt ja ryhtyä toimiin suunnan kääntämiseksi. Mikäli kaikkea menneinä vuosina harjoitettua toimintaa ei pystytä toteuttamaan tarpeeksi hyvin, voi olla tarpeen keskittyä vain olennaisimpiin ja valtakunnallisesti merkittävimpiin tehtäviin. Monipuolinen ja aktiivinen viestintä houkuttelee ja motivoi sekä uusia kasvoja että asemakonkareita. Myös ensikertalaisille suunnattuja asemaretkiä, nuorten lintuasemakursseja ja muita tapahtumia kannattaa järjestää vuosittain, sillä nämä tuottavat uusia miehittäjiä.

Rengastusmäärät ovat myös kasvaneet (kuva 2). Vuosittain on rengastettu keskimäärin 40 000 lintua. Hangossa rengastus on ollut tasaisen aktiivista, ja asemalla rengastettiin tarkastelujaksolla lähes neljännes kaikista maamme lintuasemilla rengaste-

tuista lintuyksilöistä. Viime vuosina myös Jurmossa on päästy yli 10 000 vuotuisiin rengastusmääriin, ja kolmanneksi aktiivisinta rengastus on ollut Lågskärillä. Kaikkien asemien vuosittaiset rengastusmäärät selviävät taulukosta 2. Suurten rengastusmäärien lisäksi on tärkeää, että rengastuksen vakiointiin ja lintujen mittaukseen panostetaan yhä enemmän. Näin rengastusaineisto sopii paremmin tutkimukseen ja seurantaan.

Asemien yhteenlaskettu miehitysvuorokausien määrä nousee vuosittain keskimäärin 1 750:een. Kyseessä on valtava vapaaehtoispanos. Työmäärään nähden aineisto jää edelleen Hangon lintuasemaa lukuun ottamatta varsin vähäiselle käytölle. Yksi tulevien vuosien haasteista on lisätä asema-aineistojen käyttöastetta. Tämä vaatii havaintojen mahdollisimman täydellistä digitointia sekä yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. Myös asemien muuttoaikaisen havaintoaineiston käyttöä vuotuisessa linnustonseurannassa tulisi edistää, sillä yhdistettynä asemien aineisto riittäisi suuren lajimäärän seurantaan. Muutenkin asemien koordinoidulla yhteistyöllä voidaan saada hyviä tuloksia. Yhteisprojektia testattiin ensimmäistä kertaa vuonna 2016, kun asemilla pyydettiin kiinnittämään erityistä huomiota leppälinnun iänmääritykseen ja mittaamiseen rengastuksen yhteydessä. Projekti jatkuu vuonna 2017 ja tuottaa luultavasti suuren määrän mielenkiintoista aineistoa.

Taulukko 1. *Suomen lintuasemien miehitysvuorokaudet vuosina 2010–2016.*
Table 1. *The occupied days at Finnish bird observatories in 2010–2016.*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Yhteensä
Aspskär	141	146	126	147	186	190	186	1122
Hanko	363	365	365	365	365	365	365	2553
Hirvijärvi	56	43	30	48	50	81	98	406
Höytiainen	95	70	37	64	83	96	73	518
Jurmo	235	249	273	250	287	311	293	1898
Kangasala	11	13	0	0	18	27	22	91
Lågskär	98	107	82	135	169	104	102	797
Norrskär	0	0	51	42	43	31	65	232
Raasio	18	31	48	58	39	37	40	271
Rönnskär	113	131	157	140	169	147	134	991
Signilskär	97	85	55	81	60	93	70	541
Säppi	80	109	90	68	108	145	126	726
Söderskär	73	64	50	66	59	81	91	484
Tankar	69	77	74	70	61	63	55	469
Tauvo	127	94	77	151	54	58	69	630
Valassaaret	68	57	64	61	63	87	91	491
Yhteensä	**1644**	**1641**	**1579**	**1746**	**1814**	**1916**	**1880**	**12220**

Taulukko 2. *Suomen lintuasemilla rengastettujen lintujen lukumäärä vuosina 2010–2016.*
Table 2. *Numbers of ringed birds at Finnish bird observatories in 2010–2016.*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Yhteensä
Aspskär	191	116	929	1150	2022	3287	3009	10704
Hanko	8256	7488	9515	13780	8720	6184	10100	64043
Hirvijärvi	0	0	0	0	0	0	3	3
Höytiäinen	5040	1904	775	3271	3806	2331	3460	20587
Jurmo	895	3564	2039	4009	9750	10669	14290	45216
Kangasala	856	1185	0	0	918	1094	1710	5763
Lågskär	3945	2829	5065	4180	7495	5317	3844	32675
Norrskär	0	0	0	0	0	0	0	0
Raasio	1096	973	762	1265	1347	1017	1222	7682
Rönnskär	3050	3336	3612	1673	4827	1997	2993	21488
Signilskär	2958	287	1706	1803	1591	0	0	8345
Säppi	1771	918	759	297	6541	3813	6386	20485
Söderskär	0	0	0	0	0	0	0	0
Tankar	2721	1236	2028	1454	2262	1321	4315	15337
Tauvo	5876	2776	3558	9230	1503	1831	3140	27914
Valassaaret	275	213	331	665	298	350	399	2531
Yhteensä	**36930**	**26825**	**31079**	**42777**	**51080**	**39211**	**54871**	**282773**

ASPSKÄR

Harri Malkio & Martti Hario

Östra Nylands fågel- och naturskyddsförening rf:n ylläpitämän Aspskärin lintuaseman toiminnan pääpaino on pesimälinnuston takseerauksessa ja siihen liittyvissä tutkimuksissa. Alueella on seurattu pesimälinnuston kehitystä katkottomasti vuodesta 1949 lähtien. Aikasarja on yhtenäisempi ja pitempi kuin millään muulla maamme saaristolinnuston seuranta-alueella.

Pitkäkestoiset vuosittain toistuvat pesätakseeraukset ovat erittäin tärkeitä saaristolintujen kantojen kehityksen seurannassa. Aspskär on sijaintinsa puolesta hyvä tukikohta linnustolaskennoille laajemmaltikin. Vuosittain lasketaan räyskien asuttama luotoryhmä alueen länsipuolella. Loviisan ja Ruotsinpyhtään merimetsokoloniat on laskettu vuosittain niiden muodostumisesta lähtien. Samoin inventoidaan muukin pesimälinnusto näillä saarilla.

Aspskärin alueella merimetsoja pesi vuosina 1997–2009 isona yhdyskuntana kiislojen ja ruokkien pesimäsaarella Haverörenillä. Asema selvitti merimetsojen ja kiislojen pesimissuhteita (Rusanen ym. 2010). Kiislat

Saaristolinnuston seuranta ja rengastus kuuluvat monen aseman vuotuisiin rutiineihin. Tässä ruokin pesäpoikasten etsimistä Aspskärillä. Ringing of Razorbills Alca torda *at Aspskär B.O.*
Jukka Haltimo

käyttivät hyväkseen merimetsoyhdyskunnan tarjoamaa suojaa rosvoilevia variksia vastaan munimalla avopaikoille keskelle merimetsoasutusta. Samalla immigranttien osuus kiislakannassa kasvoi. Kun merimetsot vaihtoivat pesimäsaarta, osa kiisloista seurasi perässä.

Vuosina 2011–14 Aspskärin kiislojen yhteismäärä oli suurimmillaan yli sata paria. Kahtena viime vuonna määrä on tuntuvasti laskenut samalla, kun idempää Suomenlahdelta on löytynyt uusia kiislayhdyskuntia. Immigranttien osuus on pienenemässä Aspskärillä, ja kantaan on jäänyt etupäässä vanhoja yksilöitä. Aspskärin kiislakannnan pyynti-uudelleenpyyntiprojekti on Itämeren toistaiseksi pisin. Aspskär pitää hallussaan Suomen lintujen ikäennätystä: vuonna 2013 kiislayhdyskunnassa kontrolloitiin 35-vuotias etelänkiisla. Aineiston keruuta kannan ikärakenteesta ja populaatiodynamiikasta Haverörenillä jatketaan.

Vuonna 2013 aloitettiin uutena projektina Aspskärin pesimälinnuston lentopoikastuottoselvitykset. Kaikkien vesi- ja rantalintujen lentopoikaset lasketaan vuosittain. Projektin suuntaviivat ja menetelmät ovat samat kuin Porvoon Söderskärin pitkäaikaisseurannassa (Hario 2016). Tavoitteena on päästä käsitykseen kantojen oman rekryytin riittävyydestä. Kuolevuudesta on toistaiseksi kertynyt aineistoa vain etelänkiislasta, mutta aikuisten pyynti-uudelleenpyyntiä pyritään laajentamaan myös muihin lajeihin.

Uusimpana tutkimushankkeena aloitettiin räyskien GPS-seuranta vuonna 2016. Kaksi emolintua varustettiin GPS-paikantimilla tavoitteena kartoittaa lajin ravintolentojen laajuus ja paikallisten merenlahtien käyttöaste pesimäkautisessa ravintotaloudessa. Tulevina vuosina tutkimusta jatketaan ja monipuolistetaan mm. valvontakameroiden käyttöönotolla.

Asema on osallistunut myös Euroopan unionin meristrategiadirektiivin tavoitteiden kehittelyyn. Meren tilaa voidaan kuvata erilaisilla bioindikaattoreilla. Ruokkilintujen ja tiirojen joukkokuolemat vuosina 1992, 2000, 2006 ja 2010 havahduttivat huomaamaan mahdollisten myrkyllisten leväkantojen moninaiset vaikutukset Itämeren ravintoketjussa. Aspskärillä kuolevuudet havaittiin aivan tuoreeltaan ja informoitiin eri viranomaistahoille. Aspskärin kiislojen rengastus- ja kontrolliaineistoa käytettiin sittemmin bioindikaattorien kehittelyssä (Suleva & Rintala 2013). Myös ruokinpoikasten kasvua seurataan Aspskärillä meriympäristön ylemmän ravintotason vuosittaisessa arvioinnissa.

Asema on myös jatkuvasti käytettävissä erilaisten (ja valitettavan todennäköisten) ympäristökatastrofien varalta. Hyvänä esimerkkinä ovat mereiset öljyonnettomuudet, joiden linnustovaikutusten selvittelyssä Aspskär on ollut joko suoraan keskiössä (esim. Antonio Gramski -onnettomuus vuonna 1987) tai joissa sen pitkät aikasarjat ovat tarjonneet hyvää tausta-aineistoa vaikutusten arvioinnissa.

Muuton havainnointi keväisin ja syksyisin on perinteisiä lintuasematoimintoja ja tärkeää myös Aspskärillä. Arktisen muuton havainnointi alkoi jo viisikymmenluvun alkupuolella ja on vakiintunut kevään huipennukseksi. Miehityspäivien voimakkaan kasvun myötä (n. 40 päivää vuodessa) alkukevään miehitysjaksot ovat pidentyneet. Kesällä on yleensä ollut aukoton miehitys.

Havaintopäivien lisääntymisen myötä myös syysmuuttoa on voitu havainnoida tehokkaammin ja pitkäjaksoisemmin kuin ennen. Saariryhmä sijaitsee ulkomerellä, mikä asettaa omat vaikeutensa venekuljetuksille kovatuulisina syksyinä.

Rengastustoiminta on Aspskärillä perinteisesti kohdistunut etupäässä poikasrengastukseen. Vuoteen 2012 asti kalalokki oli aseman eniten rengastettu laji. Myös räyskän poikasrengastuksia on vuosikymmenten saatossa kertynyt paljon. Etelänkiislojen rengastus ja kontrollointi vuosittain on vuoden kohokohtia. Pesäpoikasten rengastusta ovat jonkin verran haitanneet suurten lokkien ja varislintujen aiheuttamat tuhot. Rengastuksia on myös jätetty tästä syystä tekemättä tai keskitetty sellaisiin lajeihin, jotka saavat jälkikasvunsa lentoon.

Muuttolintujen verkkorengastus alkoi uudestaan vuonna 2012 monen vuoden tauon jälkeen. Vuosittaiset rengastusmäärät kasvoivat uusien verkkolinjojen käyttöönoton myötä, ja aseman rengastusennätys nousi 3287 lintuun vuonna 2015. Uusia rengastuslajeja vuosina 2010–16 ovat taviokuurna, taigauunilintu, pikkuvarpunen, kanadanhanhi, ampuhaukka, pikkukultarinta, valkoselkätikka, palokärki, lapinkirvinen, lapinuunilintu ja sinipyrstö. Rengastajina ovat ansioituneet Eero Haapanen, Martti Hario, Markku Hyvärinen, Teemu Lehtiniemi, Olli-Pekka Liinalaakso, Jarmo Ruoho ja Vesa Tuominen.

Aktiivisimmat havainnoijat (yli 40 vrk) aakkosjärjestyksessä vuosina 2010–2015 olivat Kari Auvinen, Jukka Haltimo, Martti Hario, Markku Hyvärinen, Jonas Häggblom, Marjut Hämäläinen, Keijo Ikonen, Sami Kiema, Tellervo Kitula, Teemu Lehtiniemi, Olli-Pekka Liinalaakso, Hannele Luodekari, Harri Malkio, Eija Mainio, Nang Chinda Nai Siang, Olli Okko, Hannu Raatikainen, Arno Rautavaara, Jarmo Ruoho, Pasi Snellman ja Hans Viitasalo. Lämmin kiitos heille sekä lyhytaikaisemmillekin havainnoitsijoille.

Kirjallisuus

Hario, M. 2016: Saaristolintujen poikastuotto Porvoon Söderskärillä vuosina 1981–2007. – Linnut-vuosikirja 2015: 159–165.

Rusanen, P., Asanti, T., Mikkola-Roos, M., Ryttäri, T., Hario, M. & Lehikoinen A. 2010: The Great Cormorant *Phalacrocorax carbo* in Finland: population, diet, Guillemot and vegetation. – Sixth Environment Symposium of the Maj and Tor Nessling Foundation 17.–19.11.2010, Espoo, Finland (posteri).

Suleva, E. & Rintala, J. 2013: Ruokkilinnut Itämeren tilan indikaattoreina. – RKTL:n työraportteja 1/2013. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 26 s.

Aspskärin lintuasema sijaitsee saaristolintututkimuksen kannalta ihanteellisella paikalla. Aspskär B.O. Jukka Haltimo

Yksi yhdeksästä vuonna 2014 rengastetusta sepelsieposta Markus Lampisen käsittelyssä Hangon lintuasemalla. Collared Flycatcher Ficedula albicollis *ringing at Hanko B.O.*
Aleksi Lehikoinen

HANKO
Aleksi Lehikoinen

Hangon lintuaseman päätoiminta on ollut ylläpitää yhtäjaksoista havainnointia keväin ja syksyin päämuuttokausien ajan sekä järjestää rengastusta heinäkuun lopulta marraskuun alkuun. Tässä onnistuttiin vuosina 2010–2016 muutamia lyhytjaksoisia rengastusaukkoja lukuunottamatta. Aatu Vattulaisen asuessa asemalla asema on ollut lähes joka päivä miehitettynä. Muita muuttokausien päämiehittäjiä ovat viime vuosina olleet muun muassa Aki Aintila, Jonne von Hertzen, Tatu Hokkanen, Hanna Hyvönen, Jari Laitasalo, Markus Lampinen, Aleksi Lehikoinen, Petteri Lehikoinen, Aleksi Mikola, Risto Nevanlinna, Jarmo Ruoho, Petri Saarinen, Jarkko Santaharju, Tomas Swahn, Ina Tirri, Joonatan Toivanen ja Martti Vattulainen.

Syksyn rengastustoiminnan järjestäminen on edellyttänyt 15–20 rengastajan osallistumista. Vuosina 2010–2016 rengastettiin yhteensä 64 043 lintua, ja vuosittaiset rengastusmäärät vaihtelivat välillä 6 184–13 780. Uudet miehittäjät ja rengastajat ovat asemalle tervetulleita, ja asema pyrkii maksamaan pidempiaikaisille asema-aktiiveille päivärahaa.

Aseman toimintaa ylläpitää Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry, ja aseman toiminnan pyörittämisestä vastaa kaksi asemanhoitajaa (2010–2016 Aleksi Lehikoinen, 2010–2015 Petteri Lehikoinen ja 2016 Kari Soilevaara), Tringan lintuasematoimikunta (pj Ilkka Lehtinen) sekä Halias-aktiivit, joilla on oma sähköpostilista.

Aseman toimintaan eniten vaikuttanut muutos on Tulliniemellä sijaitsevan Uddskatanin suojelualueen avautuminen keväällä 2014: nykyään lintuasema-alueelle pääsee kävellen kuka tahansa milloin tahansa (kävelyä 3,5 km yhteen suuntaan). Tämä johti muutokseen Vapaasataman lupajärjestelyissä, jolloin kulkulupia Vapaasataman alueen läpi ei enää myönnetty päiväretkeilijöille ja yöpyvienkin lupajärjestelyjä kiristettiin. Lisäksi Uddskatanin luonnonsuojelualueella liikkuvat ulkoilijat ovat ajoittain eksyneet mm. verkkolinjoille, mutta suuremmilta ongelmilta on kuitenkin uudessa tilanteessa vältytty. Näistä toimenpiteistä huolimatta aseman rutiinit ovat pyörineet normaalisti. Asema on yrittänyt hyötyä tilanteesta mm. järjestämällä PR-mielessä aseman avoimet päivät elokuussa 2016.

Muita aseman näkyvyyteen liittyviä toimia ovat olleet liittyminen Facebookiin vuonna 2013. Nykyään asemalla yli 1600 seuraajaa ja sivuja pyritään päivittämään kerran pari viikossa aktiivisimpaan lintuaikaan. Lisäksi asema on järjestänyt vuodesta 2012 lähtien veikkauksen, milloin ensimmäinen haahka nähdään asemalla. Haahkan saapumisesta tiedottaminen levisi vuonna 2016 Facebookin välityksellä yli 100 000 henkilölle. Aseman toiminnan turvaamiksi pitkällä tähtäimellä asemalla on myös järjestetty lähes vuosittain yksi tai useampi nuorisoviikonloppuretki.

Halias aloitti Pekka Ikosen kehittämän lintuasemaohjelman käytön syksyllä 2009, mikä mahdollistaa mm. muuttolomakkeiden tietojen yksityiskohtaisen tallentamisen. Useammasta lähteestä hankitun ulkopuolisen rahoituksen ansiosta aseman vanhat muuttolomakkeet on myös onnistuttu tallentamaan lähes kokonaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Etätallentajille on maksettu tehdystä työstä tuhannen euron palkkio per tallennusvuosi. Vuoden 2017 aikana on tarkoitus yhdistää tämä valtava aineisto sekä aloittaa aineiston tarkistaminen. Normaalin asemahavainnoinnin lisäksi asema on osallistunut saaristolinnustokartoituksiin kolmen vuoden välein, vuosina 2012 ja 2015.

Aseman aineistoa on käytetty vuosina 2010–2016 yhteensä 42 julkaisussa, joista kolme oli väitöskirjoja ja 13 tieteellisiä artikkeleita kansainvälisissä julkaisusarjoissa. Valtaosa aseman julkaisuista tai niiden tiivistelmät ovat luettavissa aseman verkkosivuilla olevan julkaisuluettelon yhteydessä: *http://www.tringa.fi/hangon-lintuasema/julkaisut/*.

Asemarakennusta on kunnostettu säännöllisin välein mm. parantamalla lämpöeristystä, uusimalla ulkolaudoitusta, maalaamalla ulko- ja sisäseiniä. Asemalle hankkittiin vuonna 2010 vuolukiviuuni, joka rahoitettiin vuorineuvoksetar Sophie von Julins Stiftelse -säätiön asemalle 27.1.2010 myöntämällä Länsi-Uudenmaan vuoden ympäristöpalkinnolla (10 000 euroa). Asemaa ovat tukeneet myös Suomen Kulttuurirahasto, norjalainen CEES-tutkimusryhmä, YIT, Jenny ja Antti Wihurin rahasto ja Oskar Öflunds Stiftelse. Asema on kaupannut myös Halias-aiheisia paitoja, joita voi ostaa osoitteesta *https://shop.spreadshirt.fi/tringapaidat/*.

Asemalle uusia lajeja ovat olleet taigakirvinen (2010), harmaasirkku (2011), amerikantukkasotka ja kyhmypilkkasiipi (2012), isohaarahaukka (2015) sekä viitatiainen ja aroharmaalokki (2016), joista viimeisin on 312. asemalla havaittu laji.

HIRVIJÄRVI
Harri Hutri

Vuodet 2010–2016 ovat sujuneet Hirvijärvellä perinteiseen tapaan muutonseurannan merkeissä. Lintuaseman toiminnasta on pääasiassa vastannut pienehkö ydinjoukko, johon on enimmillään kuulunut puolenkymmentä aktiivista muutontarkkailijaa (Harri Hutri, Martti Patteri, Juhana Patteri, Esko Rajala, Jukka Koivisto ja Pekka Malmi) sekä yksi rengastaja (Jukka Koivisto).

Muutonseurannassa havainnointiaktiivisuuden vuosivaihtelut ovat kulkeneet melkoista vuoristorataa. 2010-luvun alussa havainnointiteho hiipui vuosi vuodelta, ja pahimpana lamavuotena 2012 miehitysvuorokausia oli ainoastaan 30. Sen jälkeen suuntaus on ollut nousujohteinen, ja vuonna 2016 muuttoa havainnoitiin 98 päivänä. Lintuasemalla harjoitettiin 2000-luvun alkupuolella myös pienimuotoista rengastustoimintaa (mm. pesimä- ja talvilinnusto), mutta tällä vuosikymmenellä rengastukset ovat käytännössä loppuneet.

Hirvijärveltä vuosina 1993–2011 kertyneestä syysmuuton seuranta-aineistosta on julkaistu harvakseltaan yhteenvetoja Suomenselän Linnut -lehdessä. Viimeisimmät niistä ovat käsitelleet tiaisten syysvaelluksia (2009) ja syysmuuttajien määriä sekä muuton ajoittumista vuosijaksoilla 1993–2002 ja 2003–2012 (v. 2016).

Lintuaseman toiminnan painopiste tulee todennäköisesti tulevinakin vuosina olemaan muutonseurannassa. Uusia tutkimus- tai seurantaprojekteja ei toistaiseksi ole suunnitteilla.

HÖYTIÄINEN

Markku J. Huttunen

Höytiäisen kanavan lintuaseman (HÖYLAS) toiminnan pääpaino oli rengastuksessa, joka oli perinteisesti aktiivisinta syys- ja kevätkaudella. Vakioverkkopyynnin, normaalisti 12 verkkoa, ohessa käytettiin vaihtelevasti 1–6 lisäverkkoa sekä 1–11 kahlaajakatiskaa. Harvakseltaan oli käytössä 1–2 haukkahäkkiä mallia Sikström. Kesäisin rengastettiin aiempien vuosien tapaan pesäpoikasia ja emolintuja aseman lähistöllä. Talvilintuja ruokittiin ja pyydettiin kahdessa pisteessä keskimäärin kerran viikossa. Muutonseuranta ja lepäilijöiden laskenta on asemalla satunnaista miehityksen niukkuuden vuoksi, sillä yleensä vain yksi rengastaja kerrallaan on paikan päällä. Erikoistutkimuksiin ja projekteihin osallistutaan tarvittaessa miehityksen niin salliessa. Aseman toiminnan pääpaino ei siten ole viime aikoina muuttunut.

Asemalla rengasti vuosittain enemmän tai vähemmän säännöllisesti neljä asemarengastajaa. Kaikkiaan vuosien 2010–2016 aikana Höylasilla rengasti seitsemän lintuasemaluvan haltijaa. Rengastusten määrä vaihteli vuosittain: kerran päästiin reilusti yli pitkän ajan keskiarvon, mutta useimmiten jäätiin selvästi alle (33 vuoden keskiarvo 3867), ja keskiarvovuosia oli vain yksi. Lintuaseman toiminnassa tapahtui vuonna 2012 notkahdus (taulukko 1), mikä johtui lähes ennätysmäiset mittasuhteet saavuttaneesta Pyhäselän tulvimisesta. Vedenkorkeus oli loppukesästä lähtien vuoden loppuun noin 70 cm keskiarvon yläpuolella, minkä vuoksi rengastuksesta jouduttiin suurelta osin luopumaan jo turvallisuussyistä. Talvipyyntejä rajoitti useimmiten sää, ja viime vuosina useiden viikkojen mittaiset kireät pakkasjaksot eivät ole olleet poikkeus vaan pikemminkin sääntö.

Rengastamisen osalta asema toimii ympärivuotisesti. Keskimäärin hieman yli puolet miehitysvuorokausista osuu syyskaudelle, kun kevät- ja talvikauden osuudet ovat kumpaisellakin noin viidennes. Kesäpyynnin osuudeksi jää siten vajaa kymmenys kaikista miehitysvuorokausista, vaikka pönttö- ja pesärengastukset usein tuottavat lyhyessä ajassa hyvän rengastussaldon. Asemalla tulisikin satsata entistä enemmän pesimäaikaiseen pyyntiin ja lisäksi paikata syyskauden aukkoja erityisesti kauden alkuvaiheen osalta.

Vakioverkkorengastuksen ohella asema on profiloitunut muutaman viime vuoden aikana erikoistutkimuksiin, erityisesti pimeäaikaiseen kurppien pyydystämiseen (Johanna Lakka). Ennätyksiä onkin rikottu jänkäkurpan ja taivaanvuohen osalta. Aseman toiminta on ehkä liikaa kiinni vain parissa henkilössä ja heidän aktiivisuutensa varassa. Tarvitaan siis uusia toimijoita, joille asemarengastus on henki ja elämä, mutta pienempikin panostus voisi auttaa. Joensuun kaupungin kupeessa sijaitseva Höylas on varmasti helpoimpia lintuasemia vierailla. Uusia varsinaisia miehittäjäkandidaatteja käy asemalla harjoittelussa harvakseltaan, muita rengastusharjoittelijoita sentään vähintään yhden ryhmän verran vuosittain.

Asemalle uutena rengastuslajina saatiin palsasirri 20.10.2016 (Ari Latja). Lintu oli neljäs Suomessa rengastettu palsasirri ja aseman 139. laji. Kesäkauden 2016 rengastustapahtumista erityisesti mainittakoon valkoselkätikan poikaset, joita ruokkivat todennäköisesti 12 kertaa ja varmasti jo 10 kertaa yhdessä pesineet renkaalliset emot. Rengaslöytöjä saadaan vuosittain vähintään muutamasta asemalla rengastetusta linnusta, sekä kotimaasta että ulkomailta. Lähes vuosittain kontrolloidaan myös ulkomaista rengasta kantava lintu.

Loppuvuodesta 2016 lintuaseman ympäristössä aloitettiin raivaustyöt karja-aitauksen pystyttämiseksi Höytiäisen kanavan suistoon. Lintuaseman alue ja lähiverkot sekä kannas verkkoineen jäävät aitauksen ulkopuolelle. Maankäytön muutoksella pyritään palauttamaan perinteinen laidunnuskäytäntö, mikä auttaa pitämään osan alueesta avoimempana ja myös houkuttelemaan avomaiden lintulajistoa paikalle. Karjan on tarkoitus tulla laidunnukseen kesällä 2017.

Lintuasemaa ylläpitävä Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys on hakenut rahoitusta lintuaseman rakennuksen uusimista varten. Nykyinen varastorakennus on pääosin huonossa kunnossa ja sopii luonnonsuojelualueelle muutenkin huonosti. Vanha varastorakennus on tarkoitus purkaa siirtolavalle tai viedä kokonaisena pois. Samassa yhteydessä paikalle tuodaan uusi varastokontti, jota tullaan käyttämään rengastustilana.

Aseman tulevaisuudennäkymät ovat toistaiseksi valoisat, vaikka erityisiä uusia projekteja ei olisi näköpiirissä. Vakio- ja lisäverkkopyynti jatkunee normaalisti hamaan tulevaisuuteen, ja kahlaajapyynti saattaa lisääntyä merkittävästikin, mikäli lietealueet runsastuvat alueella karjan laidunnuksen myötä. Pidemmällä aikavälillä laidunnus kenties vaikuttaa lintulajistoon ja lisää avomaan lajeja ja muita vähälukuisia tai harvinaistuneita lajeja alueella.

JURMO

Kim Kuntze

2010-luku on ollut Jurmossa kasvun aikaa sekä miehitys- että rengastusaktiivisuuden suhteen. Miehitysvuorokausien määrä on saatu viime vuosina vakiintumaan 300:n paikkeille – vuonna 2015 asemalla oli havainnointia jopa 311 vuorokautena. Tämä on monen tekijän summa: miehittäjien määrä on ollut hienoisessa kasvussa, monet aktiivimiehittäjät ovat kasvattaneet miehityspäiviensä lukumäärää ja viime vuosina asemalla on työskennellyt koko kevät- ja syysmuuttokauden ajan pitkäaikaismiehittäjä. Miehittäjiä on ollut vuosittain noin sata.

Rengastus on aktivoitunut selvästi vuodesta 2014 alkaen. Sekä vuonna 2015 että 2016 tehtiin aseman vuotuisen rengastusmäärän en-

Jurmon uusi asemarakennus on ollut käytössä jo melkein 15 vuotta. Jurmo B.O. Mia Rönkä

Arto Kalliola esittelee rengastustoimintaa Jurmossa vieraileville lintuharrastajille. Ringing demonstration at Jurmo B.O. Meri Öhman

nätys. Rengastusvuorokausia eli päiviä, jolloin rengastettiin vähintään yksi lintu, kertyi viimeisenä kahtena vuonna 156 ja 150, kun 2010-luvun alkupuolella jäätiin useana vuonna noin 50:een. Asemalla rengastaneiden määrä on ollut kasvussa, ja vuonna 2016 ainakin yhden renkaan kiinnitti peräti 25 henkilöä. Verkkorengastus on kattanut viimeisenä kolmena vuonna koko kevätmuuttokauden, mutta syksyisin on jäänyt edelleen viikkojen katkoksia etenkin alkusyksylle. Kahlaajapyyntiä on ilahduttavasti elvytetty viimeisenä parina vuonna. Myös erilaisia teemapyyntejä on kokeiltu, ehkä kiinnostavimpana talvisten tunturikiurujen ja pulmusten rengastus talvella 2015/16.

Rengastusmäärät kertovat hienoa tarinaa aktiivisuuden parantumisesta. Vuosina 2010–2016 rengastettiin yhteensä 45 216 lintuyksilöä, ja näistä 34 709 sai renkaan viimeisenä kolmena vuonna. Runsaimmat rengastuslajit olivat koko jaksolla punarinta (12 813), hippiäinen (7 938), talitiainen (3 282), pajulintu (2 370), laulurastas (1 718), leppälintu (1 626), puukiipijä (1 348) ja kirjosieppo (1 029). Esimerkiksi punarinnoista ja laulurastaista yli kolmannes rengastettiin vuonna 2016. Rengastuksellisesti merkittäviä summia vuosilta 2010–2016 ovat muun muassa 648 peukaloista, 322 merisirriä, 235 pikkulepinkäistä, 123 satakieltä, 87 kultarintaa, 76 pikkusieppoa ja 52 sirittäjää.

Saaren pesimälinnusto kartoitettiin vuonna 2015. Selvityksestä vastasi Varsinais-Suomen luonto- ja ympäristöpalvelut (2016), jonka palkattuja kartoittajia avusti kevään ja kesän aikana neljä miehittäjää. Varsinais-Suomen ELY-keskus tuki kartoituksia rahallisesti. Etelänsuosirrejä havaittiin enää yksi pari, mutta pikkutiiroja pesi ilahduttavasti kaksi ja kirjokerttuja viisi paria. Lisäksi saaressa talvehtinut hiiripöllöpariskunta pesi yllättäen aseman lähistöllä vanhassa variksenpesässä. Etelänsuosirrin lisäksi edellisestä selvityksestä (Varsinais-Suomen luontopalvelut 2009) taantui etenkin haahka, jonka kanta romahti 125 parista neljään.

William Velmalan vetämä merisirrien lukurengastusprojekti on ollut menestystarina (Velmala ym. 2015). Seitsemän vuoden aikana on rengastettu 322 merisirriä, joista on saatu löytöjä Suomen lisäksi kuudesta maasta: Ruotsista, Norjasta, Virosta, Latviasta, Tanskasta ja Saksasta. Huippuvuorilta, Suomessa nähtävien lintujen oletetuilta pesimäalueilta, on saatu löytöjä yhteensä kuudesta linnusta, ja lisäksi yksi on nähty muuttomatkan varrella Karhusaarella. Kontrollien lisäksi rengastus on tuottanut ison määrän mitta- ja kuntoaineistoa tulevaisuudessa analysoitavaksi. Sirreille käytettiin aluksi keltaisia lukurenkaita, mutta niistä siirryttiin vuonna 2015 pinkkeihin lippuihin, jotka eivät kulu yhtä nopeasti kivikossa. Projekti jatkuu tulevinakin vuosina.

Vuonna 2015 päämuuttoaikojen (20.3.–10.6. ja 15.8.–15.11.) rengastusrutiineihin lisättiin vakiopyynti. Vakiopyynnissä seitsemän vakioverkon käsittelyt merkitään omalla pyyntitapatunnuksellaan tasan viiden tunnin ajan alkaen puoli tuntia ennen auringonnousua. Pyynti voidaan suorittaa joko suon tai männikön vakiopyyntiverkoilla tai molemmilla; paikoista syntyy näin kaksi erillistä aineistoa. Vakiopyynnin tarkoituksena on kerätä vakioitua aineistoa mm. kannanvaihteluista ja eri ikäluokkien muuton ajoittumisesta Haliaksen tapaan (Lehikoinen ym. 2014). Ensimmäisenä kahtena vuonna vakiopyyntiaamuja kertyi suolla 54 ja 90 sekä männikössä 73 ja 55.

Lintuaseman havaintoaineisto on Tiirassa vuodesta 2006 alkaen. Tätä vanhemmasta aineistosta, jota on käytetty 2000-luvulla useissa tutkimuksissa, on digitoituna vain päiväsummat. Vanhan aineiston täydellinen digitointi aloitettiin syksyllä 2015, ja tavoitteena on saada aineisto kokonaisuudessaan Tiiraan vuoden 2019 loppuun mennessä.

Saarelle uusista lajeista on päästy nauttimaan 1–2 kertaa vuodessa. Laji numero 301, Jurmon ensimmäinen lapinpöllö, ilahdutti alkukevään miehittäjiä 7.–8.3.2010. Seuraavan kerran lajilista karttui 5.6.2011 varsin poikkeukselliseen aikaan havaitulla mustakaularastaalla. Samana vuonna 26.–29.10. havaittiin ja rengastettiin kashmirinuunilintu, ja sepeltasku ja mustapäätasku päätettiin jakaa omiksi lajeikseen. Aseman pihapiirissä viihtyi 4.–8.11.2012 mustakurkkurautiainen, joka myös rengastettiin. Tämä sai kunnian olla Jurmon 305. laji.

Seuraava oli vähän kummallisempi tapaus: aseman miehittäjät saivat kuulla jälkikäteen, että kylän rannassa oli 20.4.2013 tepastellut hetken kattohaikara! Seuraavana vuonna juhlittiin kahta uutta lajia, kun 20.5. muutti punakaulahanhi ja 25.5. rengastettiin etelänsatakieli. Vuosi 2015 meinasi jäädä ilman

uutta lajia, mutta 13.10. saaresta löydettiin ja rengastettiin huiman vaelluksen seurauksena Jurmon ensimmäinen valkoselkätikka. 2016 oli taas kahden lajin vuosi, kun ensin 27.5. löytyi vaaleakultarinta ja 17.10. rengastajan verkkoon tupsahti syksyn teemalaji, taigarautiainen. Vuoden 2016 loppuun mennessä Jurmossa on siis havaittu 311 A–C-kategorian lajia. Näistä renkaan on saanut jalkaansa 192 lajia, joista edellä mainittujen harvinaisuuksien lisäksi uusia olivat katsausvuosina piekana (2011), taviokuurna (2012), vuorihemppo (2014) ja huuhkaja (2015).

Aseman toiminta on saatu vakiinnutettua hyvälle tasolle muuttokausien osalta. Miehitys on ollut kuitenkin välillä huolestuttavan katkonaista kesä- ja talvikuukausina – varoittavana esimerkkinä liiallisesta hyvään miehitysaktiivisuuteen tuudittautumisesta toimii kesäkuu 2016, jolloin asemalla oli miehitystä vain kymmenenä päivänä! Muuttokausien ulkopuolisten kuukausien miehitystä pyritään parantamaan, jotta ympäri vuoden jokaisena kuukautena olisi selvästi yli 20 miehitysvuorokautta.

Rengastustoiminta yritetään pitää kevätkauden osalta yhtä hyvänä kuin nyt ja syyskauden osalta vahvistaa niin, että verkkorengastus olisi jatkuvaa 20.3.–10.6. ja 15.8.–15.11. välisenä aikana. Lintujen mittaukseen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Tämän lisäksi emo- ja poikasrengastusta kesä- ja heinäkuussa, kahlaajapyyntiä heinä- ja elokuussa sekä merisirripyyntiä marras- ja joulukuussa pyritään aktivoimaan entisestään. Myös uudet projektit esimerkiksi saaren runsaisiin kivitasku- ja kiurukantoihin liittyen ovat erittäin tervetulleita.

Aseman toimintaan, havainnointiohjeisiin ja rengastustilastoihin voi tutustua osoitteessa *www.tly.fi* > Jurmon lintuasema. Tuoreita kuulumisia päivitetään säännöllisesti Facebookissa Jurmon lintuasema -sivulle. Aseman entuudestaan hyvään varustelutasoon on viime vuosina lisätty peruslämpö ja valokuituyhteys, joten pitkätkin miehitysjaksot ovat vaivattomia.

Vanha varis osuu harvoin verkkoon. Kim Kuntze ja Lotta Lindholm mittaavat varista Jurmon lintuasemalla. Ringing of an adult Hooded Crow Corvus corone *at Jurmo B.O.* Meri Öhman

Asemanhoitajana tarkastellulla ajanjaksolla toimivat Juha Kylänpää (vuoteen 2014 saakka) ja Petri J. Vainio (2015–2016). Aseman varahoitajat ja rengastusvastaavat olivat Kalle Rainio (vuoteen 2013 asti) ja Kim Kuntze (2014–2016). Miehittäjänä tai rengastajana urakoi seitsemän vuoden aikana 354 henkilöä. Heistä kymmenen keräsi tänä aikana vyölleen yli sata miehitysvuorokautta: Timo Palomäki 785 vrk, Jari Helstola 240, Kim Kuntze 169, Juhani Virtanen 158, Juha Kylänpää 146, Mikko Niemi 135, Petri J. Vainio 128, Jorma Hellstén 116, Hannu Ali-Eskola 115 ja Pekka Virtanen 109.

Kirjallisuus

Varsinais-Suomen luonto- ja ympäristöpalvelut 2009: Korppoon Jurmon pesimälinnusto 2009. 38 s. – Saatavilla: *www.tly.fi* > *Jurmon lintuasema* > *Toimintakertomuksia*.

Varsinais-Suomen luonto- ja ympäristöpalvelut 2016: Paraisten Jurmon pesimälinnustokartoitus 2015. 37 s. – Saatavilla: *www.tly.fi* > Jurmon lintuasema > Toimintakertomuksia.

Velmala, W., Velmala, S., Väisänen, R. & Välimäki, K. 2015: Lukurengastus paljastaa Jurmon merisirrien muuttoliikkeet. – Ukuli 46(3): 4–9.

Jurmon merisirriprojektin isä William Velmala on rengastanut tällä kertaa sarvipöllön. Ringing of a Long-eared Owl Asio otus *at Jurmo B.O.* Mia Rönkä

KANGASALA

Kim Kuntze

Kangasalan lintuaseman (Kanlas) toiminta koostui vuosina 2010–2016 täysin varpuslintujen kesäisestä ja syksyisestä verkkopyynnistä Kangasalan Kirkkojärven itärannalla. Pyyntikausi alkoi kesäkuun lopussa tai heinäkuun alussa ja jatkui syyskuun puoliväliin tai lokakuulle saakka. Jakson kahtena ensimmäisenä vuonna toiminta jatkui samanlaisena kuin aiempina vuosikymmeninä, mutta vuosina 2012–2013 pidettiin taukoa rengastajapulan ja aseman viereisen rantametsän hakkuiden takia. Vuonna 2014 toiminta aloitettiin uudelleen. Vakioverkkojen määrä pidettiin ennallaan mutta verkkopaikat sijoitettiin uudelleen pienemmälle alueelle. Lehtiniemi (2016) kuvailee tarkemmin ympäristössä ja pyyntitavoissa tapahtuneita muutoksia sekä niiden vaikutusta pyyntien vakiointiin.

Uudella kaudella aseman aktiivisuus on noin kaksinkertaistunut verrattuna vuosiin 2010–2011. Kun jakson kahtena ensimmäisenä vuonna rengastettiin 11 ja 13 päivänä, vuosina 2014–2016 rengastuspäiviä kertyi

18, 27 ja 22. Rengastajana toimi vain neljä henkilöä: Vesa Tuominen (40 vrk), Kim Kuntze (35), Teemu Lehtiniemi (12) ja Hannu Nyström (8). Rengastajista Hannu profiloitui myös aktiivisena avustajana; muita yli kymmenenä aamuna avustaneita olivat Hannu Majava ja Meri Öhman.

Aseman rengastuslajisto koostuu pääosin pensaikko- ja ruovikkolajistosta. Runsain rengastuslaji vuosina 2010–2016 oli pajulintu (1039 rengastusta ja 102 kontrollia), jota seurasivat ruokokerttunen (690r 227k), sinitiainen (598r 259k), lehtokerttu (536r 130k), vihervarpunen (506r 7k) ja punarinta (396r 89k). Asemalla melko runsaista lajeista maininnan ansaitsee myös viitakerttunen (101r 23k).

Koska verkkopaikoissa tapahtui muutoksia, ei uusia vuosia voi suoraan verrata vanhaan aineistoon. Joitain selviä muutoksia näyttäisi kuitenkin tapahtuneen viime vuosina. Ruovikon lajisto on selvästi vähentynyt: ruokokerttusia rengastettiin vuosina 2010–2011 keskimäärin 186 mutta viimeisenä kolmena vuonna vain 106 yksilöä vuodessa, vaikka pyyntiaktiivisuus oli jälkimmäisellä ajanjaksolla lähes kaksinkertainen. Huonoimpana vuonna (2015) vain 82 ruokokerttusta sai renkaan jalkaansa 27 pyyntiaamuna. Samoin rytikerttusia rengastettiin 16 ja 29 yksilöä vuosina 2010–2011 ja 21 yksilöä vielä vuonna 2014 mutta vain kaksi yksilöä sekä vuonna 2015 että 2016.

Jaksoon mahtui kolme asemalle uutta rengastuslajia, jotka kaikki rengasti Vesa Tuominen: sinipyrstö 22.8.2011, etelänsatakieli 5.7.2015 ja mehiläishaukka 22.8.2015. Kanlasilla on nyt rengastettu 117 lintulajia. Kontrolleista mainittavin oli Teemu Lehtiniemen Kanlasilla 7.7.2009 vanhana lintuna rengastama pensaskerttu, jonka Kim Kuntze kontrolloi 20.8.2015 uudeksi Suomen ikäennätykseksi. Melkoinen vanhus oli myös 9kv ruokokerttunen, joka kontrolloitiin 8.8.2015 tasan kahdeksan vuotta rengastushetken jälkeen.

Aseman toiminnasta on ollut viime vuosina muutakin iloa kuin rengastajille suodut mukavat havainnot. Tuoreen Pirkanmaan linnusto -kirjan lajiosiossa (Kosonen ym. 2016) Kanlasin aineisto vuosilta 1982–2011 oli avainasemassa monien varpuslintujen, etenkin hyönteissyöjien, syysmuuton ajoittumisen tarkastelussa. Aseman aineistoa käytettiin myös joidenkin lajien kannankehitysten arvioinnissa.

Tarkemmat vuosikertomukset on julkaistu Pirkanmaan Lintutieteellisen Yhdistyksen jäsenlehti Lintuviestissä.

Kirjallisuus

Kosonen, L., Rintamäki, P., Seppälä, P. & Geiger, C. 2016: Pirkanmaan linnusto. – Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry, Tampere.

Lehtiniemi, T. 2016: Kangasalan lintuasema 1982–. – Teoksessa: Pirkanmaan linnusto, s. 38–47.

LÅGSKÄR

Johan Ekholm

Aseman miehitystilanne on vaihdellut vuosi vuodelta, mutta vuosittain asema on ollut miehitetty noin 120–150 päivänä. Sama miehittäjäporukka on pääosin vastannut miehityksestä vuodesta toiseen.

Vuonna 2010 miehitys alkoi heti huhtikuun alussa viikon jaksolla. Yhtäjaksoinen miehitys kesti huhtikuun lopusta toukokuun loppuun. Kesällä oli aika hiljaista, samoin syyskuussa, mutta lokakuussa oli miehitystä.

Keväällä 2011 oli huono miehitys: asema oli miehitty vain toukokuun puolivälistä kesäkuun alkuun asti. Kesällä oli muutamia miehitysviikkoja. Syyskausi alkoi syyskuun lopulla, ja asema oli yhtäjaksoisesti miehitetty lokakuun loppuun asti.

Kevään 2012 ensimmäiset miehittäjät tulivat asemalle huhtikuun lopulla, ja asema oli miehitetty 26.5. asti. Sitten oli pieni tauko ennen kuin seuraavat miehittäjät tulivat kesäkuun puolivälissä. Asema oli suljettu koko heinä- ja elokuun ajan, kun Ulrika Bengts ohjasi elokuvan Lärjungen Lågskärillä. Syksyn ensimmäiset miehittäjät tulivat saareen 1.9. ja viimeiset poistuivat 19. lokakuuta.

Vuonna 2013 oli taas huono kevätkausi – asemalla oli miehitystä vain toukokuun puolivälistä kesäkuun alkuun asti. Kesällä oli miehitystä muutamalla viikolla. Syyskausi al-

Havainnointia Lågskärin lintuasemalla. Taustalla näkyvät saaren majakka ja lintuasemarakennus. Searching for birds at Lågskär B.O. Petteri Tolvanen

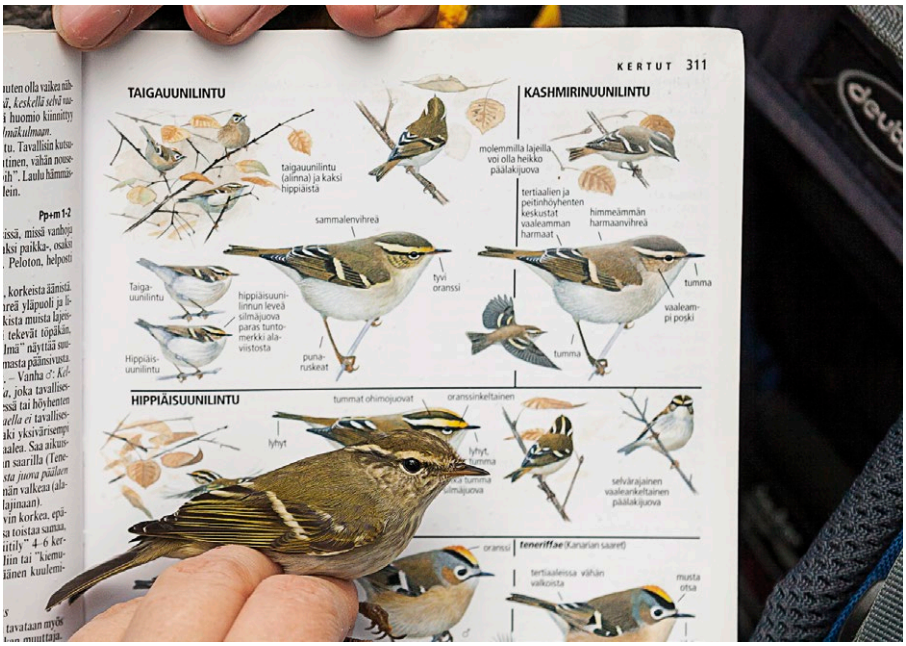

Taigauunilintujen havainto- ja rengastusmäärät ovat kasvaneet viime vuosina lintuasemillamme. Kuvan lintu rengastettiin Lågskärillä. A ringed Yellow-browed Warbler Phylloscopus inornatus *at Lågskär B.O.* Petteri Tolvanen

koi taas myöhään: miehittäjät tulivat saareen vasta syyskuun lopussa. Asema oli yhtäjaksoisesti miehitetty lokakuun loppuun asti.

Vuonna 2014 oli poikkeuksellinen kevät, sillä asema oli miehitetty huhtikuun alusta kesäkuun loppuun yhtäjaksoisesti. Sama tahti jatkui heinäkuussa. Syyskausi alkoi talkoilla elokuun lopussa ja asemalla oli miehitystä miltei yhtäjaksoisesti lokakuun loppuun asti.

Kevätkausi 2015 alkoi vasta 25. huhtikuuta, kun ensimmäiset miehittäjät tulivat saareen. Asema oli miehitetty kesäkuun ensimmäiselle viikolle saakka. Kesällä oli vähän miehitystä. Syyskausi alkoi taas talkoilla elokuun lopulla, mutta asema oli tyhjä miltei koko syyskuun. Miehitys alkoi taas 26.9. ja jatkui 24.10. saakka.

Lågskärillä on ollut rengastajia melkein joka miehitysjaksolla. Vuosittain on rengastettu noin 5000–8000 lintua. Eniten rengastettuja lajeja ovat punarinta ja hippiäinen. Poikkeuksellisia rengastuksia ovat olleet harvinaisuuksien lisäksi mm. merikotka ja laulujoutsen.

Seitsemän vuoden jakson kohokohtia olivat Lågskärille uudet lajit: kaukasianuunilintu 20.5.2012, punapyrstölepinkäinen 27.6.2013, mustanmerenlokki 9.5.2014, isohaarahaukka 9.5.2015, amerikanmustalintu 14.5.2015 ja isovesipääsky 14.10.2016.

Lågskärin asemarakennusta remontoidaan. Rakennuksen hirret vaihdetaan uusiksi ja paneelit uusitaan. Keväällä 2015 aloitettiin kauan kaivattu hirsienvaihtoprojekti. Ensimmäisenä vuonna vaihdettiin koko länsipuoli sekä Johanssonin kulma. Keväällä 2016 olisi pitänyt tehdä pohjoisseinä sekä kolmosasunnon kulma valmiiksi, mutta seinä oli todella huonossa kunnossa ja vaatii paljon enemmän töitä kuin olimme suunnitelleet. Tämän takia remontti kestänee vuoden tai kaksi kauemmin kuin arvioitiin. Remontin ajan on osa asemasta suljettuna.

Jarkko Santaharju rengastaa hippiäistä Lågskärin vakioverkoilla. Goldcrest Regulus regulus *ringing at Lågskär B.O.* Petteri Tolvanen

Jari Helstola seuraa aamumuuttoa Norrskärin lintuasemalla. Seawatch at Norrskär B.O. Ari Lähteenpää

NORRSKÄR
Ari Lähteenpää

Norrskärin lintuasema on aloittanut toimintansa vuonna 2012 ja toiminta on vielä vakiintumisvaiheessaan. Lintuja on Norrskärillä kuitenkin havainnoitu jo vuosikymmeniä, ja alueella on tehty erilaisia linnustokartoituksia ja -tutkimuksia. Niitä ovat tehneet mm. Olavi Hildén, Seppo Vuolanto ja Martti Hario. Asemaa ylläpitää Merenkurkun Lintutieteellinen Yhdistys.

Norrskär sijaitsee Merenkurkun ulkosaaristo uloimmassa reunassa noin 50 km:n päässä Vaasasta. Aluevesiraja on runsaan 10 kilometrin päässä. Raippaluodosta, mistä Norrskärille yleensä lähdetään, matkaa tulee 30 kilometriä. Venematka Raippaluodosta kestää runsaat puolitoista tuntia. Norrskärin saariryhmään kuuluu kaksi suurempaa saarta: Västra ja Östra Norrskär. Lintuasema sijaitsee Västra Norrskärillä, mutta ennen aseman toiminnan aloittamista havainnointi keskittyi pitkälti Östra Norrskärin puolelle. Saarten välinen etäisyys on vajaat kolme kilometriä. Saarista Östra Norrskär on suurempi ja selvästi peitteisempi kuin maisemaltaan avoin Västra Norrskär.

Asema on ollut toistaiseksi miehitettynä suhteellisen lyhyen osan vuodesta. Miehityspäivien määrä on vuosina 2012–2016 vaihdellut välillä 31–57, keskiarvo on ollut 45 päivää. Miehitys on keskittynyt syksyyn, mutta vuonna 2016 asema oli myös keväällä miehitettynä melko pitkän yhtämittaisen jakson. Aseman miehittäjinä ovat toimineet ensisijaisesti isäntäyhdistyksen jäsenet, mutta huomattavan suuri osa miehittäjistä on tullut muualta Suomesta, ja heidän panoksensa aseman toiminnassa on ollut merkittävä. Kaikkiaan on asemalla toiminut miehittäjänä 56 henkilöä.

Lintuasema toimii Metsähallitukselta vuokratussa huoneistossa, joka sijaitsee entisessä luotsien asuinrakennuksessa. Tarvittaessa Metsähallitukselta on saatu käyttöön myös luotsitalossa sijaitseva toinen huoneisto. Aseman rutiineihin kuuluu kahden tunnin aamuvakio sekä vakioreitin laskenta. Vakioreitti laskettiin ensimmäisinä vuosina joka päivä, mutta vuonna 2016 siirryttiin käytäntöön, jonka mukaisesti reitti lasketaan joka toinen päivä. Rengastusmahdollisuutta ei Norrskärillä toistaiseksi ole.

Västra Norrskärillä on runsas pesimälinnusto, ja rauhoitusaikana on voimassa liikkumisrajoitus. Rajoitus ei kuitenkaan merkittävästi haittaa havainnointia, sillä saari on kokonsa puolesta helposti hallittavissa eikä puustoa tai muita näköesteitä ole kovin runsaasti. Saaren pituus on lounas–koillinensuunnassa noin yksi kilometri ja kaakko–luode-suunnassa vähän tätä lyhyempi. Saaren keskiosaa hallitsee sen pohjoispuolella ”laguuni”, joka on sekä muutolla lepäilevien lintujen että pesimälinnuston kannalta saaren keskeisin havainnointialue.

Ulkomerellä Norrskär sijaitsee jonkin verran sivussa Merenkurkun päämuuttoreitistä, joka Vaasan kohdalla noudattelee lähinnä Raippaluodon länsireunaa. Osa muutosta tapahtuu kuitenkin ulkomerellä, ja esimerkiksi syksyllä 2016 olivat muuttavien kuikkalintujen määrät valtakunnallisesti merkittäviä. Ulkomereinen sijainti Merenkurkun läntisimpänä etuvartiona tekee toisaalta Norrskäristä syksyllä sopivien itä-kaakkoisvirtausten sattuessa otollisen itäisten harvinaisuuksien havainnoinnille.

MLY:llä on parhaillaan Merenkurkussa meneillään kolmivuotinen saaristolintukartoitus, jossa kartoitetaan myös Norrskärin linnustoa. Hieman ennen lintuaseman toiminnan käynnistämistä, vuosina 2008–2010, teki RKTL:n tutkija Martti Hario Metsähallituksen toimeksiannosta kolme kartoitusta saarten linnustosta.

Keväällä 2016 Norrskärin lintuasema oli miehitettynä toukokuussa kolme viikon ajan. Jakson aikana havaittiin harvalukuisista lajeista mm. mustapääsirkku, lampiviklo, avosetti, kyhmyhaahka, sitruunavästäräkki ja jääkuikka. Myös nokivaris ja idäntiltaltti nähtiin. Yksi kevään merkittävimpiä havaintoja oli paikallisten/kiertelevien etelänkiislojen runsaslukuisuus – kiislojen maksimipäiväsumma oli 47 yksilöä.

Syksyn miehitysjaksolla havaittiin harvalukuisista lajeista taigarautiainen, isokihu ja allihaahka. Lepäilevien vesilintujen määrät olivat syksyllä suuria. Joitain poimintoja: telkkä 8960, haahka 4495, pilkkasiipi 1908, tukkakoskelo 1480 ja riskilä 857.

Mainittakoon vielä, että kihusyksyn 2014 aikana Norrskärillä havaittiin 111 määritettyä leveäpyrstökihua ja kihujen yhteismäärä oli 271.

RAASIO
Markku Ukkonen

Siilinjärven Raasion rengastusaseman toiminta kaivosyhtiö Yaran altaalla käynnistyi vuonna 1987 kahlaajarengastuksilla. Tuon jälkeenkin paikalla on panostettu kahlaajien katiskapyyntiin, vaikkakin vuonna 2006 käynnistyneen verkkopyynnin myötä rengastussaalis on vuosina 2010–2016 painottunut määrällisesti varpuslintuihin. Pyyntiä on ollut vain kahlaajien syysmuuttokaudella, pääosin heinä- ja elokuussa sekä syyskuun alkupuoliskolla. Vuosina 2010–16 rengastettiin yhteensä 2 033 kahlaajaa, mikä oli hieman runsas neljännes aseman kaikista rengastuksista em. ajanjaksolla. Vesilintuja harhautui katiskoihin rengastettaviksi em. ajanjaksolla 176 yksilöä. Vuosittain asemalla oli rengastusmiehitystä keskimäärin 39 päivänä (vaihteluväli 18–58 päivää). Rengastustyö on ollut ns. perusrengastusta, ja esimerkiksi väri- tai lukurenkain on varustettu vuosina 2010–2016 vain muutamia lintuyksilöitä (töyhtöhyyppä).

Raasion rengastushistorian (1987–2016) rengastetuimpia lajeja ovat kahlaajista liro (5 030 rengastusta) ja pikkusirri (2 688), vesilinnuista tavi (896) sekä varpuslinnuista västäräkki (5 052) ja pajulintu (2 265). Ajanjaksolla 2010–2016 uusia rengastuslajeja on saatu vuosittain

Kahlaajakatiskoja Raasion lintuaseman pyyntilietteillä. Wader ringing at Raasio B.O.
Markku Ukkonen

muutamia, mikä johtuu vasta vuonna 2006 alkaneesta verkkorengastuksesta. Kahlaajista uusia rengastuslajeja tällä ajanjaksolla ovat olleet heinäkurppa, pikkukuovi ja lampiviklo. Raasiossa rengastuksia on kertynyt vuosina 1987–2016 kaikkiaan 30 kahlaajalajista.

Sisämaasijainnin ja siten helpon saavutettavuuden vuoksi aseman altaalla on vuodesta 1984 alkaen vuosittain havainnoitu ja laskettu altaalla levähtäviä kahlaajia myös pyyntipäivien ulkopuolella. Havainnoinnilla on saatu hyvää yleiskuvaa syysmuuttavien kahlaajien määrien muutoksista 30 vuoden ajalta. Esimerkiksi pikkusirrin muuttajamäärien väheneminen näyttäisi todelliselta (kuva 1). Toisaalta levähtäjämääriin vaikuttavat muuttokauden sääolot ja lietteiden laajuus altaalla, mikä on osittain ollut sidoksissa altaan vedenpinnan korkeuteen ja kasvillisuuden peitteisyyden kasvuun, eikä havainnointikaan ole ollut täysin vakioitua. Sama väheneminen on näkynyt myös pikkusirrien katiskasaaliissa; vuosina 2010–16 katiskoihin saatiin enää 14 pikkusirriä, vaikka laji on kahlaajista edelleen toiseksi runsain rengastuslaji.

Raasion rengastus- ja havaintoaineistoja on hyödynnetty etupäässä paikallislehtemme linnustokatsauksissa. Raasion suokukkojen rengastus- ja mittausdata oli keskeisenä aineistona julkaisussa, joka selvitteli lajin nuorten kryptisten koiraiden syyskautista esiintymistä Suomessa (Jaatinen ym. 2010). Yara-yhtiö on ollut allasalueen maanomistajana kiinnostunut aseman toiminnasta, ja aseman rengastustoimintaa on esitelty yhtiön yleisötilaisuuksissa mm. posterein.

Kahlaajien pyyntiä on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaikeuttanut aseman pyyntilietteen vääjäämätön pajukoituminen ja muu kasvittuminen. Muutoin olosuhteet kahlaajien esiintymiselle ovat säilyneet altaalla suhteellisen vakiona, kun pyyntilietteen vastakkaiselle rannalle on syntynyt lietteisen vedenlaskun seurauksena koko ajan uutta kasvitonta lietepintaa. Toisaalta tämä on ollut kahlaajapyynnin kannalta harmillista, koska pääsy tälle avolietteelle on työlästä ja liikkuminen siellä on osin jopa mahdotonta, kun taas avolietettä suosivat kahlaajat ovat itsepintaisesti pysytelleet ruokailemassa siellä. Niinpä rengastettujen kahlaajien määrät ovat nykyään pudonneet 200–400 kahlaajan vuositasolle huippuvuosien yli 1000 kahlaajarengastuksesta. Syksyllä 2016 pyyntiliete kuorittiin koneellisesti täysin kasvittomaksi, ja toivottavasti tämä aiempien olosuhteiden palautus saa kahlaajat palaamaan ruokailemaan katiskoiden äärelle. Tulevaisuuden visiona on panostaa uudestaan kahlaajien lukurengastuksiin vuosituhannen vaihteessa tehtyjen kokeilujen siivittäminä.

Toinen Raasion asematoiminnan ja nimenomaisesti verkkorengastuksen pullonkaula on ollut asemalupia omaavien rengastajien vähyys. Rengastustyön on vuosittain hoitanut 2–5 rengastajan porukka, jossa vuosittain vain 1–2 rengastajalla on ollut asematai yleislupa. Rengastushalukkaiden vähyys lienee kytköksissä sekä yhdistysalueemme vähäisiin rengastajamääriin että Raasion rengastusaseman haasteellisiin majoitusoloihin, sillä Raasion asema edustanee infransa askeettisuudessa lintuasemien kärkeä.

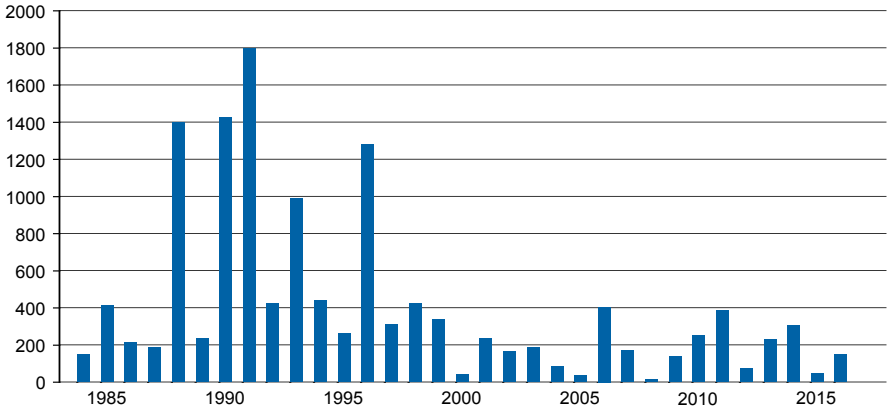

Kuva 1. *Pikkusirrin muuttajamäärät ovat vähentyneet Raasion lintuasemalla.*

Fig. 1. *The numbers of migrating Little Stints* Calidris minuta *have diminished at Raasio bird observatory.*

Kirjallisuus

Jaatinen, K., Lehikoinen, A. & Lank, D. B. 2010: Female-biased sex ratios and the proportion of cryptic male morphs of migrant juvenile Ruffs (*Philomachus pugnax*) in Finland. – Ornis Fennica 87: 125–134.

RÖNNSKÄR

Jukka Hintikka & Pekka Ikonen

Rönnskärin asematoiminta koostuu päivittäisestä muutonseurannasta, paikallisten lintujen laskemisesta, rengastuksesta sekä saaristolinnustolaskennoista. Erityisen paljon on panostettu haahkan seurantaan ja rengastukseen. Miehitysvuorokausien määrä on pysynyt melko samoissa lukemissa; keskimäärin asema on ollut miehitettynä 140 päivänä vuodessa (vaihteluväli 113–169). Ahkerimmat miehittäjät vuosina 2010–2016 olivat Lauri Mäenpää (206 vrk), Minna Mäenpää (185), Timo Toivonen (148), Pekka Ikonen (132) ja Jukka Hintikka (124).

Havainnointitoiminnan lisäksi aseman aktiviteetteihin on lukeutunut vuosittainen Kirkkonummi-päivän opastus elokuussa noin 100–150 vierailijalle sekä rakennuksen huoltoa, josta mainittavimman osan muodostaa keittiön remontti. Erityisesti Lauri Mäenpää on ahkeroinut remonttien parissa. Aseman havainnoista on julkaistu myös muutamia yleistajuisia artikkeleita Kirkkonummi-sanomalehdessä.

Tutkimuksellinen kohokohta oli Roland Vösan vuonna 2015 julkaistu pro gradu -tutkielma, jossa tutkittiin merikotkan vaikutusta pesivään haahkakantaan Rönnskärin alueella vuosina 1984–2014. Tutkimuksessa käytettiin hyödyksi sekä asemalla tehtyjä tarkkoja haahkan pesälaskentoja ja emolintujen rengastusaineistoa että päivittäin laskettuja merikotkan päiväsummia. Tutkimuksessa osoitettiin, että pesivä merikotkapari vähentää haahkan pesien määrää noin puolentoista kilometrin etäisyydellä merikotkan pesästä ja vaikuttaa haahkan pesinnän painopisteeseen seuranta-alueella.

Harvinaisuuksia vuosina 2010–2016 olivat muun muassa punakaulahanhi ja mandariinisorsa 2010, isokihu 2012, mehiläissyöjä 2011, töyhtökiuru 2012, mongoliankirvinen 2014, pikkukultarinta 2011 sekä ruskouunilintu 2012 ja 2015.

SIGNILSKÄR

Johan Ekholm & Antti Tanskanen

Signilskärin lintuaseman toiminta jakaantuu kolmeen osaan: rengastukseen, (syys)muutontarkkailuun sekä saariston pesimälinnuston inventointeihin. Asema sijaitsee syysmuuton kannalta oivallisella paikalla, sillä muuttoreitti Manner-Suomesta Ahvenanmaan yli kohti Ruotsia kulkee osin Signilskärin saariston kautta. Keväällä näkyvä muutto on vähäisempää.

Asema perustettiin alkujaan vuonna 1927 erityisesti rengastusta varten. Viime vuosikymmeninä on rengastettu etenkin muuttolintuja vakioiduilla verkkopaikoilla. Satunnaisemmin on rengastettu myös poikasia. Rengastusaktiivisuus on vähentynyt: tarkastelujakson aikana rengastusta oli vain syksyisin, eikä viimeisenä kahtena vuonna rengastettu ainuttakaan lintua rengastajapulan ja kuljetusvaikeuksien takia. Syksyiseen rengastukseen tulee jatkossa panostaa enemmän.

Asemalla voi havainnoida lintuja ympäri vuoden, joskin 1.12.–28.2. asema on suljettu. Havainnointi on painottunut viime vuosina syksyyn ja etenkin muutontarkkailuun, joka on ollut aktiivista syksyinä 2010–2016. Näinä vuosina on havaittu joka syksy 100 000–500 000 muuttolintua. Hienoista muutoista voisi mainita lajikohtaisina huippuina muun muassa 46 sinisuohaukkaa 21.9.2012, 234 hiirihaukkaa 29.9.2015, 12 maakotkaa 26.10.2011, 1 644 tervapääskyä 16.7.2014, 1 083 niittykirvistä 26.9.2015, 32 707 naakkaa 12.10.2013, 566 mustavarista 9.10.2011, 4 885 varista 12.10.2012, 40 240 peippoa 20.9.2012, 7 993 järripeippoa 6.10.2012 ja 14 825 vihervarpusta 20.9.2012.

Pesimälinnusto on kartoitettu muutaman vuoden välein 1980-luvun alusta lähtien. Vuosina 2010–2016 kartoitusmenetelmiä kehitettiin ja hienosäädettiin.

Useita harvinaisuuksiakin osui tarkastelujaksolle. Näitä olivat muun muassa arokotka 29.–30.9.2010, ruskouunilintu 27.–28.10.2011, mustakaularastas 6.12.2012 ja mehiläissyöjä 13.7.2016. Tavanomaisempia rariteetteja havaittiin vuosittain useita, esimerkiksi tunturihaukka kolmesti.

Syysmuutto alkaa Signilskärillä jo syyskuun alussa ja jatkuu talven tuloon marras–joulukuulle. Asemalle toivotaan pidempiaikaista miehitystä, mielellään myös rengastajia, sillä kulku asemalle on säistä riippuvaista eikä poispääsy sovituna päivänä ole aina varmaa. Lokakuu on suosittua itäisten harvinaisuuksien sekä peippojen ja varislintujen massojen takia, mutta syyskuu tarjoaa kesän muistoja myöhäisten hyönteissyöjien ja usein lämpimien ilmojen muodossa. Asema tarjoaa hyvät tilat 6–8 hengelle, jotka osaavat elää ilman vesivessaa ja astianpesukonetta. Enemmän aseman toiminnasta voi lukea ÅFF:n vuosikertomuksista ja osoitteessa *http://www.fagelskyddsforeningen.ax/*.

Näkyvän muuton seuranta on ollut viime vuosina Signilskärin aktiivisinta toimintaa. Kuvassa asemakonkari Jari Helstola. Counting migrating birds at Signilskär B.O. Petteri Tolvanen

SÄPPI

Asko Eriksson

Säpin lintuaseman toiminnasta vastaa Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry (PLY). Toiminnan pääpaino on ollut ja on edelleen rengastus, joka koostuu pääasiassa pikkulintujen verkkopyynnistä ja kahlaajien pyytämisestä katiskoilla. Näiden lisäksi rengastetaan myös jonkin verran pääasiassa lokkilintujen pesäpoikasia.

Verkkorengastus tapahtuu nykyään vakioidusti saaren itärannalla Peräkulman alueella. Verkkopyynti vakioitiin uudelleen vuonna 2014, mihin oli osasyynä saaressa nykyään kesäisin liikkuva ylämaankarja, jonka tarkoitus on pitää saaren rantaniityt avoimina. Katiskapyynnissä ei ole tapahtunut sanottavia muutoksia. Pääpyyntialueet ovat Peräkul-

Säpin rantoja on pidetty avoimina talkootyönä ja laidunnuksella. Kuvassa Sami Koskinen niittourakan päätteeksi. The meadows at Säppi B.O. are managed by means of voluntary work. Jan Eerala

Tomas Swahn (vas.) ja Teppo Lehtola tutkivat rengastettua kuovisirriä Säpin lintuasemalla. Curlew Sandpiper Calidris ferruginea *ringing at Säppi B.O.* Petteri Mäkelä

man, Hanhiston ja Knaperniemen haururannat sekä Eteläkarin laguunit.

Päivittäinen havainnointi käsittää miehitystilanteen salliessa myös aamuisen vakiomuutonseurannan sekä paikallisten lepäilijöiden laskennan. Muusta toiminnasta mainittakoon myös vuotuiset puutalkoot ja PLY:n kesäpäivät. Myös rantaniittyjä on niitetty talkoilla useana vuonna. Nuorten lintuasemakurssi pidettiin vuonna 2010, ja vuonna 2011 oli vuorossa PLY:n ja BirdLife Suomen yhteinen lintuasemaleiri.

Miehitystilanne on vaihdellut vuosittain melkoisesti lähinnä rengastajatilanteen mukaan. Onneksi aivan viime vuosina tilanne on parantunut uusien rengastajien astuttua remmiin. Tähän on osaltaan vaikuttanut myös PLY:n antama tuki Säpin venekyydeissä ja päivärahoissa. Toimintaan on saatu yhtenä vuotena tukea myös Suomen Kulttuurirahastolta. Miehitys ja rengastus ovat painottuneet keskikesään (kahlaajarengastus) ja syksyyn (verkkorengastus). Keväällä on ollut hiljaisempaa.

Säpissä käy vuosittain iso joukko lintuharrastajia. Saari on helppo kohde myös päiväretkeilyyn. Pääosasta vuosien 2010–2016 havainnointia ja rengastustoimintaa ovat vastanneet seuraavat henkilöt: Pasi Alanko, Heikki Helle, Jukka Hintikka, Tatu Hokkanen, Sami Koskinen, Jari Laitasalo, Markus Lampinen, Janne Lampolahti, Teppo Lehtelä, Jan Lundgren, Matti Mäkelä, Petteri Mäkelä, Kari Mäntylä, Juha Niemi, Ari Pitkälä, Ari Rantamäki, Matti Sillanpää, Juha Sjöholm, Tomas Swahn ja Risto Vilen.

Säpille uusia lajeja näiden vuosien aikana on tavattu viisi: niittysuohaukka ja amerikantavi vuonna 2010, lyhytvarvaskiuru vuonna 2013 sekä pussitiainen ja aavikkotasku vuonna 2016. Toisen kerran Säpissä havaittiin lampiviklo ja nunnatasku vuonna 2012, mustaotsalepinkäinen vuonna 2014 ja vaaleakultarinta vuonna 2016.

Muita hyviä havaintoja ovat olleet myös nummikirvinen 2010, tulipäähippiäiset 2011 ja 2016 (3 yks.), ruskouunilinnut 2014 ja 2015, mongoliankirvinen ja sepeltasku 2015, sinipyrstö 43 vuoden tauon jälkeen 2016 sekä kaksi taigarautiaista ja kaksi kashmirinuunilintua samoin vuonna 2016. Jokavuotisia tai lähes jokavuotisia vierailijoita ovat olleet kymmenet taigauunilinnut (eniten vuonna 2015, 59 yksilöä!), kymmenen hippiäisuunilintua, kahdeksan taigakirvistä sekä useammat isokirviset, pohjansirkut ja pikkusirkut. Syksyllä 2015 hurjasti vaeltaneet valkoselkätikat eksyivät myös Säppiin. Havaintoja tehtiin 25 päivänä, parhaimmillaan kuusi tikkaa samana päivänä.

Säpin yleisin rengastuslaji on eittämättä hippiäinen. Vuosina 2010–2016 rengastetuista runsaasta 20 000 linnusta reilu puolet on ollut hippiäisiä. Muita eniten rengastettuja lajeja ovat vuosittain olleet talitiainen, punarinta ja suosirri. Säppi houkuttelee isona metsäsaarena syksyisin myös runsaasti vaelluslintuja. Tällöin rengastuslistan kärkiporukkaan kohoavat myös käpytikka, puukiipijä ja pyrstötiainen. Uusia rengastuslajeja näiden seitsemän vuoden aikana on saatu neljä: turturikyyhky 2010, kurki 2014 (kaksi poikasta!) sekä vaaleakultarinta ja tulipäähippiäinen 2016.

Vastaavasti monien yleisempien rengastuslajien määrät ovat vähentyneet selvästi viime vuosien aikana. Näihin kuuluvat mm. punakylkirastas, leppälintu, pajulintu, harmaasieppo, peippo ja järripeippo.

Säpin lintuaseman tulevaisuus näyttää hyvältä. PLY on parhaillaan uusimassa asemaa koskevaa vuokrasopimusta Metsähallituksen kanssa. Asema on saanut uutta miehittäjäverta viime vuosina ja toive on, että sama suuntaus jatkuu. Säpin valtteja ovat kodikas lintuasemarakennus, hyvät mahdollisuudet rengastukseen ja siinä erikoisuutena kahlaajien pyynti. Saari on myös tunnettu loistavana raripaikkana syksyisin.

Vapaita miehitysaikoja voi kysellä asemanhoitaja Kimmo Nuotiolta: 040 1252855, nuotio.kimmo@gmail.com.

SÖDERSKÄR

Gustaf Nordenswan, Juhani Kairamo & Teemu Lehtiniemi

Söderskärillä on yli 50 vuoden historia linnustonseurannassa ja linnustotutkimuksessa. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) perusti saarelle saaristolintujen pesintään ja arktisten lintujen muuttoon keskittyneen tutkimusaseman vuonna 1965. RKTL luopui asemasta vuonna 2007 ja saarten hallinnointi siirtyi Metsähallitukselle vuonna 2009. Vuodesta 2014 alkaen BirdLife on vastannut lintuasemasta, mutta toiminta oli jo vahvasti BirdLife-yhteisön alaista vuosina 2008–2012, kun Porvoon seudun lintuyhdistys vastasi aseman toiminnasta.

Hallinnollisista muutoksista huolimatta lintujen muuton havainnointi on jatkunut asemalla joka vuosi vapaaehtoisten lintuharrastajien, erityisesti Söderskärin legendaarisen miehittäjän Gustaf ”Gusse” Nordenswanin, voimin. Miehitys on kattanut vuosittain lähes koko touko- ja lokakuun. Muina kuukausina miehitys on ollut katkonaisempaa.

Söderskärin ja sitä ympäröivän jo vuonna 1930 luonnonsuojelualueeksi rauhoitetun noin 2100 hehtaarin suuruisen ulkosaaristoalueen siirryttyä Metsähallituksen hallintaan alkoi alueen luonto- ja kulttuurimatkailun kehittäminen. 150-vuotias majakka ja muut rakennukset ovat Suomen edustavimpia merenkulun rakennusperintökohteita ja siksi kiinnostava matkailukohde.

Söderskär on ollut mukana vuoden 2009 jälkeen kahdessa Metsähallituksen matkailun kehittämishankkeessa. Ensimmäisen hankkeen (2009–2012) tavoitteena oli mm. sovittaa yhteen Söderskärin matkailua, luontoa ja kulttuuria. Toisen hankkeen (2012–2014) tavoitteena oli edelleen kehittää alueen luonto- ja kulttuurimatkailua mutta samalla varmistaa Söderskärin pitkäaikainen linnustonseuranta ja -tutkimus. Toisen hankkeen myötä BirdLife otti vastuun Söderskärin linnustonseurantaperinteiden jatkumisesta ja lintuasematoiminnasta.

Kehittämishankkeissa saarten rakennuskantaa, mukaan lukien lintuasemarakennuksena toimivaa vanhaa luotsitupaa, on remontoitu, mikä on joinakin vuosina estänyt aseman täysipainoisen toiminnan kesäkuukausina. Jälkimmäisessä metsähallituksen hankkeessa lintuasemarakennus korjattiin sisätiloja lukuun ottamatta. Vuonna 2016 BirdLife aloitti sisätilojen remontoinnin lahjoitusvaroin. Vuoden 2017 syksyyn mennessä viimeisetkin, lähinnä keittiön, kunnostustyöt saadaan valmiiksi.

Kevät 2010 oli hieno vesilintukevät. Huippupäivä koettiin 20.5., jolloin laskettiin 494 700 vesilintua, joista 357 000 määritettiin alleiksi. Päivän vesilintumäärä oli Söderskärin kaikkien aikojen toiseksi suurin (ennätys 14.5.1993: 753 000). Kevään vesilintusummaksi laskettiin noin 1 250 000 vesilintua, joka jäi vain noin 160 000 yksilöä ennätyskeväästä 1993. Myös muu arktika oli selvästi keskimääräistä näyttävämpää ja mukavaa muuttoa näkyi lähes joka päivä. Syksy oli arktisen muuton osalta selvästi keskimääräistä heikompi, eikä harvinaisuuspuoleltakaan todettu ihmeellisyyksiä.

2011 oli keskimääräistä heikompi arktikavuosi, joka olisi jäänyt erittäin heikoksi ilman

toukokuun 15:ttä päivää, jolloin koettiin hyvin poikkeuksellinen muutto. Vaisun aamun jälkeen vesilintujen muutto alkoi vasta klo 10 jälkeen. Keskipäivän tuntien aikana saatiin katsella valtavien lintumassojen ohilentoa, joka loppui iltapäivällä ennen neljää. Yhteensä summattiin 410 200 vesilintua. Vastaavaa vesilintujen keskipäivään ajoittuvaa massamuuttoa ei ole aseman neljänkymmenen havainnointivuoden aikana koettu. Kuriositeettina päivästä kannattaa mainita myös jääkuikkien uusi päiväennätys – neljä yksilöä. Syksy oli jälleen keskimääräistä hiljaisempi. Lokakuun kymmenes oli syksyn paras muuttopäivä, jolloin havaittiin mm. 54 800 allia ja 565 pikkulokkia. Harvinaisuuksista maininnan ansaitsee marraskuun alun tunturipöllö.

2012 oli hyvä arktikakevät, vaikka vesilintujen määrä jäi keskimääräistä pienemmäksi. Hanhisumma 335 550 oli uusi ennätys, ja kahlaajien summa 80 795 oli yksi kaikkien aikojen korkeimmista. Myös merikihujen summa 364 ansaitsee maininnan. Syksystä jäi erityisesti mieleen sopimattoman näköinen pikkulintu, joka paljastui Suomen toiseksi aavikkokultarinnaksi. Se aiheutti Söderskärin kaikkien aikojen suurimman bongarirynnäkön. Väkeä saapui jopa 80 hengen aluksella ja saapuipa yksi bongari kuulemma Norjasta saakka ihmettä katsomaan. Muutenkin lokakuu oli mainio lintukuukausi, joka tarjosi sekä muuttoja että monia pikkuharvinaisuuksia. Myös saaren lajilistalle pitkään odotettu hiiripöllö havaittiin.

2013 koettiin vaisu kevätarktika. Esimerkiksi kevään paras kuikkalintupäivä oli vain 856 lintua ja hanhien kevään yhteissumma ennätysvaatimaton vain 56 000. Kunnon muuttoa havaittiin oikeastaan vain 14.5., jolloin ynnättiin 223 000 vesilintua. Syksy oli linnustoltaan varsin monipuolinen, vaikka mitään ikimuistettavia ennätysmuuttoja tai harvinaisuuksia ei nähtykään.

2014 oli jälleen heikko kevätarktika. Kevään ensimmäisellä reissulla löytyi 11.5. saarelle uudeksi lajiksi ruokosirkkalintu. Paras vesilintupäivä oli jo 12.5., jolloin ynnättiin 208 000 vesilintua. Syksy oli sen sijaan linnustollisesti monipuolinen. Lokakuun neljäntenä laskettu 61 500 allia oli 2000-luvun kolmanneksi suurin päiväsumma.

Gustaf "Gusse" Nordenswan on vastannut Söderskärin lintuaseman muutonseurannasta vuosien ajan. Seawatch at Söderskär B.O. Petteri Tolvanen

2015 oli raportointikauden heikoin vesilintukevät. Parhaana päivänä 20.5. laskettiin vain 124 300 vesilintua. Hanhia nähtiin sen sijaan ihan kohtuullisesti eli reilu 235 000. Keväältä mainittakoon myös 2000-luvun toistaiseksi ainoa kirjokerttu. Kesällä laitettiin ruotsalais-suomalaisen tutkijaryhmän toimesta gps-gsm-lähettimet kahdelle räyskälle. Valitettavasti räyskäkolonian pesinnät tuhoutuivat kesäkuun heikkojen säiden vuoksi. Syksy jäi mieleen heikon arktikan, mutta monipuolisen pikkuharvinaisuustarjontansa ansiosta. Asemalle uutena lajina havaittiin pussitiainen ja isovesipääskystä tehtiin toinen havainto.

Kevään 2016 arktika jää ikimuistoisena havainnoijien muistiin. Vesilintuja ynnättiin melkein 1,4 miljoonaa. Huippupäivänä 16.5. laskettiin 571 000 vesilintua, jota seuraavana päivänä laskettiin 171 000 hanhea ja 200 000 vesilintua. 18.5. laitettiin vielä paremmaksi lähes 292 000 hanhella, 105 000 vesilinnulla ja peräti 13 700 kuikkalinnulla. Hanhien kevään yhteissumma nousi uuteen ennätykseen eli yli 650 000. Keväällä nähtiin myös useita harvinaisuuksia, mm. aseman ensimmäinen pilkkaniska ja amerikanmustalintu. Kesällä havaittiin mm. aseman ensimmäiset kaksi ruostesorsaa. Syksylläkin riitti nähtävää. Punarinnat yllättivät suurella määrällään jo 5.9., jolloin niitä laskettiin 400. Parhaat arktikapäivät olivat lokakuun alussa: 2.10. laskettiin mm. 52 000 allia ja seuraavana päivänä ynnättiin aseman uudeksi valkoposkihanhien syysmuuttoennätykseksi noin 106 000 yksilöä. Syksyn harvinaisin lintu oli vasta marraskuun ensimmäisenä päivänä asemalle uudeksi lajiksi havaittu taigarautiainen.

Söderskär on lintuasemasaaristamme pienin, ja toiminta siellä koostuu pääosin arktisen muuton seuraamisesta. Söderskär B.O. is located on a very small island. Jari Kostet

Harri Hongell mittaa kyhmyjoutsenen munia Tankarin lintuasemalla. Measuring Mute Swan Cygnus olor *eggs at Tankar B.O.* Harri Hongell

TANKAR
Harri Hongell

Lintuaseman toiminta ei ole muuttunut oleellisesti viime vuosina. Pääpaino on yhä pesimälinnustolaskennoissa, räystäspääskykantojen seurannassa, merimuuton tarkkailussa ja lintujen mittaustyön jatkamisessa. Ainoa merkittävä muutos on, että yömuuton seuranta on liki loppunut muuttavien lintujen puutteeseen tai ainakin vähentynyt kertaluokalla–kahdella. Paikallista selkälokkikantaa on seurattu tilaustyönä laskennoin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle vuosittain koko tarkastelujakson ajan.

Lintuaseman miehitys on pysytellyt noin 60–70 asemavuorokauden tuntumassa, tosin viime vuodet hivenen laskien. Sekä havainnoitsijoita että rengastajia on asemalle toistaiseksi riittänyt. Aktiivisimmat miehittäjät olivat jakson aikana Harri Hongell (145 vrk), Roni Väisänen (63), Marko Pohjoismäki (58), Hannu Tikkanen (57) ja Toni Uusimäki (55). Heistä muut paitsi Hannu Tikkanen toimivat myös rengastajina.

Aseman toiminta on pääosin onnistunut tavoitteissaan. Miehitys asemalla on ollut tasaista ja rengastajia on riittänyt. Miehittäjät ovat pystyneet huolehtimaan saaren pohjoisosan maisemanhoidosta (vesakon pitämisestä kurissa) vuosittain ja sekä pääsaaren että läheisen Lillgrundin saaren pesimälinnusto on saatu laskettua koko tarkastelujakson ajan. Parantamisen varaa löytyy vielä erityisesti aseman kevätmiehityksen puutteesta sekä syksyn sesonkijaksojen yhtäjaksoisuudesta.

Uusia lintulajeja olivat tarkastelujaksolla viitatiainen (2010), rusorintakerttu (2011), etelänsatakieli (2012), amerikanjääkuikka (2013), mustatiira, ruisrääkkä ja rastaskerttunen (2014), pikkutiira (2015) ja punapyrstölepinkäinen (2016). Uusia rengastuslajeja olivat puolestaan tundrakurmitsa ja rusorintakerttu (2011), harmaapäätikka (2012), heinäkurppa (2013), lapinuunilintu (2014) sekä pikkulokki, naurulokki, töyhtötiainen ja punapyrstölepinkäinen (2016).

Aseman lintutietoja on käytetty mm. Natura 2000 -alueiden täydennysselvityksiin sekä Keski-Pohjanmaan lintupaikkaoppaan teossa.

Lintuasemalta puuttuvat omat sosiaalitilat (peseytyminen/sauna), jotka on tarkoitus rakentaa vuosien 2017–2018 aikana. Tarvittavat luvat ja rahoitus on jo hankittu. Tarkoitus on myös parantaa vakioverkkopaikkoja erityisesti verkkopaalujen ja verkkojen pystytyksiä helpottamaan sekä rakentaa uusi rengastuslaboratorio.

TAUVO
Matti Tynjälä

Aseman toimintaa on luonnehtinut miehitysvuorokausien väheneminen ja sitä myötä aseman toiminnan hiipuminen pikkuhiljaa. Aseman miehitys on vaihdellut kovasti, mutta esim. keskimääräisten rengastuspäivien lukumäärä on vuosina 2010–2016 laskenut kolmanneksen vuosien 1976–2009 keskiarvosta. Todellisuudessa pudotus on isompi, sillä vuosi 2013, jolloin Matti Tynjälä vietti asemalla vuorotteluvapaataan, nostaa keskiarvoa huomattavasti. Aseman toimintaa ja tulevaisuutta on pohdittu myös yhteisissä palavereissa, mutta viisasten kiveä miehityksen parantamiseksi ei vielä ole löydetty. Vakiomiehittäjien vanheneminen näkyy vääjäämättä tuloksissa.

Aseman toiminta on keskittynyt lähinnä rengastukseen. Keväisin on pyritty miehittämään hyönteissyöjien päämuuttokausi toukokuun lopulla ja aivan kesäkuun alussa. Syksyllä on käytännössä tehty lyhyehköjä rengastuspätkiä syys–lokakuussa hyönteissyöjien muuton pääasiassa jo päätyttyä. Lisäksi erityisesti huhtikuussa asemalla on käyty havainnoimassa isojen lintujen muuttoa (hanhet, joutsenet, kurjet, petolinnut ym.), joskin aivan viime vuosina tämäkin on jäänyt vähemmälle. Oulun yliopiston kahlaajaryhmän tutkimukset kahlaajien pesimäaikaan ovat jatkuneet Ulkonokalla aktiivisesti koko ajan.

Uusina rengastuslajeina asemalle on tullut viitasirkkalintu, sarasirkkalintu (Suomen ensimmäinen) ja pikkuvarpunen, kaikki vuonna 2013.

Matti Tynjälä esittelee nuoremmalle ikäpolvelle rengastusta Tauvon lintuasemalla. Ringing at Tauvo B.O. Matti Tynjälä

Muusta toiminnasta on maininnan arvoista lähes vuosittainen osallistuminen Tornien Taistoon. Lisäksi asemaa ja sen pihalla sijaitsevaa lintutornia on kunnostettu ja rakennettu talkoin. Samaten umpeen kasvavan Ulkonokan kasvillisuutta on raivattu joinakin vuosina.

Aseman toiminnaksi ovat vakiintuneet vuonna 2011 aloitetut lasten ja nuorten lintuleirit, joista erityisesti lasten leirit ovat olleet suosittuja. Leirejä on pidetty toukokuun puolivälissä, ja niillä on yleensä ollut noin 15 lasta ja 3–4 ohjaajaa, mukaan lukien aina rengastaja. Ohjelmaan on kuulunut myös retkeilyä Tauvon ympäristössä.

Aseman toiminnasta on tarkastelujaksolla julkaistu yhdeksän vuosikatsausta tai vastaavaa ja kaksi juttua sarasirkkalinnun löytymisestä.

VALASSAARET

Niclas Fritzén & Jan Hägg

Merenkurkussa sijaitsevan Ostrobothnia Australis -yhdistyksen ylläpitämän Valassaarten biologisen aseman (lintuasema) lintuihin liittyvän toiminnan pääpaino on keväin syksyin tapahtuvassa muutonseurannassa. Lisäksi alueen ulkosaariston pesimälintujen kantoja seurataan muutaman vuoden välein kesäisillä laskennoilla (edellisen kerran 2015). Yksi tärkeimmistä aseman päätoimintamuodoista on kuitenkin jo neljänkymmenen vuoden ajan jatkunut helmipöllötutkimus lajia rengastamalla. Biologisen aseman toimintaan kuuluu linnustonseurannan lisäksi myös muutakin toimintaa, kuten lepakkomuuton (Kvarken-Bats-hanke) ja hämähäkkien tutkimus.

Linnustoon liittyvän toiminnan pääpaino ei juuri ole muuttunut tarkastelujaksolla 2010–2016, sillä linnustonseurantaa ja helmipöllörengastusta on tehty jo vuosikymmenten ajan. Sitä vastoin keväisen, paikoin runsaana esiintyneen ja vuosikymmeniä seuratun piekanamuuton havainnointi heikkeni merkittävästi. Vuosien ajan aseman kyyditykset tapahtuivat merivartioston ystävällisellä avustuksella, mikä mahdollisti asematoiminnan käynnistämisen jo varhain huhtikuussa. Merivartioston toiminnan loputtua saaressa keväällä 2009 on piekanamuuton ja muiden huhtikuisten lajien seuranta riippunut tämän jälkeen pitkälti jääolosuhteista, sillä kyyditykset tapahtuvat nykyisin paikallisten venekuskien avustuksella tai harrastajien omilla veneillä. Kevätseurannassa pääpaino on näin ollen siirtynyt loppukeväälle, arktikan aikaan.

Pitkän ajan tilastojen mukaan lintuasemavuorokausia Valassaarilla on vuodessa keskimäärin 97, mihin ei kuitenkaan ylletty vuosina 2010–2016 kertaakaan (vaihteluväli 57–91). Syitä alhaisempiin vuorokausimääriin ovat kevätmiehityskauden lyhentyminen merivartioaseman toiminnan loppumisen myötä sekä aktiivisen harrastajajoukon pienuus. Ajanjakson 2010–2016 aktiivisimmat miehittäjät olivat Christer Hangelin (miehitysvuorokausia yht. 129), Tuija Warén (97) ja Pekka Peura (92).

Ajanjaksolla 2010–2016 havaittiin asemalle uusia lajeja kolme: liejukana (2010), sepel-/mustapäätasku (2012) sekä taigakirvinen (2016). Kaikkiaan 276 eri lajia on tavattu asemalla tähän mennessä. Uusia rengastuslajeja ei ajanjaksolla tullut.

Aseman vuosittaisiin projekteihin ovat kuuluneet edelleenkin varisten lukurengastus kesäisin sekä ruokkilintujen poikasrengastukset. Syksyisen helmipöllörengastuksen yhteydessä on kokeiltu useana syksynä sarvipöllöjen teemapyyntiä vaihtelevalla tehokkuudella ja vaihtelevin tuloksin. Muiden lajien rengastustoiminta asemalla on ollut riippuvainen lähinnä yhden lintuasemarengastajan mahdollisuuksista osallistua aseman toimintaan. Tällä hetkellä useammalle lintuasemarengastajalle olisi kovasti tarvetta.

Lintuaseman toiminta perustuu tällä hetkellä varsin pieneen harrastajajoukkoon. Aktiivisesti toimivien rengastajien joukko asemalla on sitäkin pienempi. Aseman kehittämisessä on keskitytty viime vuosina kahden tärkeimmän toimintamuodon, säännöllisten pesimälaskentojen ja helmipöllötutkimuksen, toistuvaan suorittamiseen riittävällä laadulla. Esimerkiksi helmipöllövaelluksen tutkimisessa tavoitteena on saada vuosittain vähintään kuukauden yhtäjaksoinen rengastusjakso (15.9.–15.10.) lajin päävaelluksen ajalle, ja tässä onkin onnistuttu toistaiseksi sangen hyvin: seitsemän vuoden aikana rengastettiin yhteensä 734 helmipöllöä. Helmipöllötutkimuksen saumattoman toiminnan varmistamiseksi muutaman uuden rengastajan mukaantulo olisi suotavaa.

Perinteinen toiminta lintuasemalla (muutonseuranta, helmipöllörengastus ja saaristolintulaskenta) tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa. Lisäksi lintuluotoihin liittyvää tutkimusta kehitetään lähivuosina tavoitteen ollessa lajien kuoriutumis- ja poikastuotossa sekä niihin vaikuttavissa tekijöissä. Yhdistyksen tavoitteena on saada tohtorikoulutettava asemalle tekemään päivitetty ja laajennettu versio Olavi Hildénin väitöskirjan aiheena olleesta vesilintujen ekologiasta. Erityispaino tullaan asettamaan haahkalle, pilkkasiivelle, tukkasotkalle, isokoskelolle, karikukolle, lapin- ja kalatiiralle, selkälokille, riskilälle sekä ruokille.

Vuonna 2016 käynnistyneet saukon ravintoon ulkosaaristossa liittyvät tutkimukset olivat ensiaskel pyrkimyksessä ymmärtää pienpetojen vaikutusta saaristolintuihin. Saukkotutkimuksen yhteydessä selvitettiin myös yksityiskohtaisesti pilkkasiipikantaa ja poikastuottoa, jonka todettiin olleen erittäin heikko. Kesäkuussa lasketuista 118 pilkkasiipiparista ainoastaan yhdellä naaraalla havaittiin heinä–elokuun vaihteessa poikue vedessä. Jo vuonna 2017 tullaan yhdessä paikallisen metsästysseuran kanssa panostamaan minkin ja supikoiran vähentämiseen alueelta, ja toimenpiteen vaikutusta pilkkasiiven pesintämenestykseen seurataan jatkossa.

Vuodesta 2016 lähtien lintuasema on aktiivisesti panostanut myös muihin toimenpiteisiin parantaakseen saaristolintujen pesimäolosuhteita, mm. pöntöttämällä aluetta. Vuonna 2016 vietiin maastoon yhteensä 41 isokoskelon pönttöä, kaksi telkänpönttöä ja kaksi uivelon pönttöä. Jatkossa seurataan pesintämenestystä näissä pöntöissä. Pönttöverkkoa täydennetään keväällä 2017 kymmenellä isokoskelon, viidellä telkän ja viidellä uivelon pöntöllä. Jopa haahkan pesimälaatikoita kokeillaan.

Aseman toimintakertomusten tiivistelmät julkaistaan vuosittain OA-Natur-lehdessä. Lisäksi linnustolaskentojen raporteista julkaistaan lyhennetyt yhteenvedot samaisessa lehdessä. Vuonna 2016 lintuasema täytti 50 vuotta, minkä vuoksi aseman toimintakertomukset ovat olleet tavanomaista laajempia. Lisäksi kahdessa viimeisimmässä OA-Natur-lehdessä on julkaistu useita asemaan liittyviä artikkeleita.

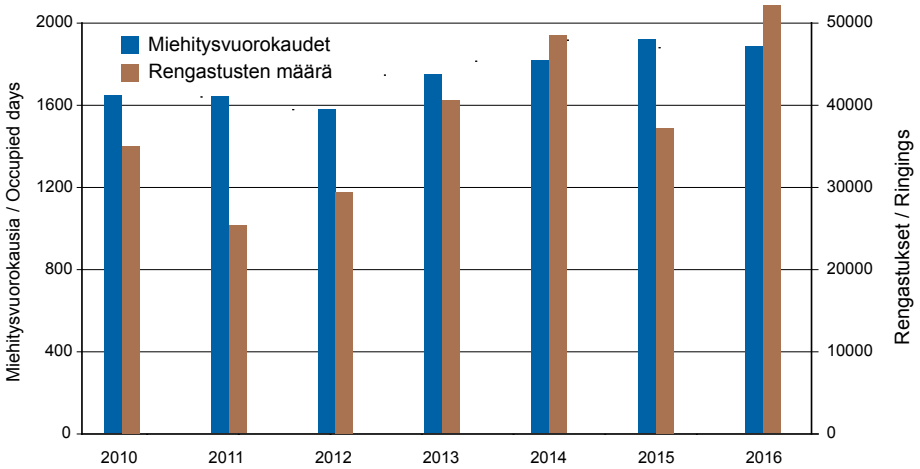

Kuva 2. *Yhteenlaskettu miehitysvuorokausien ja rengastusten määrä Suomen lintuasemilla vuosina 2010–2016.*

Fig. 2. *The sum of occupied days (blue) and ringings (brown) at Finnish bird observatories in 2010–2016.*

Summary: Finnish Bird Observatories 2010–2016

The previous overview of the Finnish bird observatories dates back to the year 2009. To fill the seven-year gap, the activities during the years 2010–2016 are shown in this article. Every observatory apart from Ristisaari is presented, totalling 16 stations. Some observatories have struggled with finding enough observers and ringers during recent years. However, the majority of Finnish bird observatories have been able to maintain and even increase their activity. On the whole, the amount of data gathered yearly on bird observatories is vast and should be used more intensively for research and monitoring purposes.